

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky

**Region Častolovice v projektech pro děti a
mládež**

**Region of Častolovice in projects for
children and youth**

Bakalářská práce

Helena Štěpánková

Vychovatelství

Kombinované studium

Vedoucí práce: PaedDr. Zdeňka Hanková

PRAHA 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením PaedDr. Zdeňky Hankové.

V práci jsem použila informační zdroje uvedené v seznamu.

V Praze dne 14. 6. 2012

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Mnohokrát děkuji paní PaedDr. Zdeňce Hankové za pomoc při vypracování mé bakalářské práce. Děkuji jí také za to, jak se o nás po celé tři roky našeho bakalářského studia starala. Byla nám vždy nápomocna a oporou. Paní Hanková mi bude moc chybět, jako člověk, jako osobnost, jako vzor.

Děkuji paní Květě Jelínkové, drobné, laskavé osůbce, která se se mnou dělila o svoje vzpomínky.

Děkuji také paní Mgr. Janě Albrechtové za velkou pedagogickou i psychologickou podporu.

Děkuji svému muži a svým dětem za lásku, toleranci a podporu, kterou mi poskytovali při studiu.

Děkuji své kamarádce Petře Zakouřilové za to, že mi pomáhala při studiu a podržela mě vždy, když už mi docházely síly.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá regionem Častolovice v projektech pro děti a mládež. Cílem mé bakalářské práce je shromáždit materiál o regionu Častolovice a sestavit metodiku, jak pracovat s dětmi. Bakalářská práce je rozdělena na 3 části teoretické a část praktickou. V teoretických částech bakalářské práce se věnuji představení obce Častolovice, seznámení s místopisem, historií, osobnostmi, které jsou s Častolovicemi spojeni, informacemi o dostupných materiálech a cílovým skupinám. V praktické části jsem sestavila metodiku, jak pracovat s dětmi ze základní a mateřské školy a s integrovanými dětmi žadatelů o azyl, aby si vytvářely vztah k místu, kde žijí.

Annotation:

This bachelor work deals with region of Častolovice in projects for children and youth. The aim of my bachelor work was collect information about Častolovice and prepare methodics - how to work with children, to make relationship to place, where they live. The work is divided into 3 theoretical parts and a practical part. In the theoretical parts I introduce my village Častolovice, its history, personalities and summary of available literature and target groups. In the practical part I prepare the methodics, how to work with children from kindergarten and primary school and with children of runners to make relationship to place, where they live.

Klíčová slova

Region Častolovice, kulturní propedeutika, RVP, školní vzdělávací program, osobnost, projekt

Key words

Region of Častolovice, culture, Framework educational programme, School educational programme, personality, project

Obsah

Anotace	- 4 -
Klíčová slova	- 4 -
Úvod	- 7 -
1. Kapitola teorie	- 8 -
1. 1. <i>Kulturní propedeutika</i>	- 8 -
1. 2. <i>Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání</i>	- 8 -
1.3. <i>Aplikace ve školních vzdělávacích programech v ZŠ v regionu Častolovice</i>	- 12 -
1.3.1. <i>Školní vzdělávací program Základní školy Častolovice</i>	- 12 -
1.3.2. <i>Školní vzdělávací program Mateřské školy Častolovice</i>	- 14 -
1.3.3. <i>Základní škola Gutha – Jarkovského Kostelec nad Orlicí</i>	- 14 -
1.4. <i>Projektové a výukové aktivity</i>	- 17 -
2. Dostupné materiály o regionu Častolovice	- 20 -
2.1. <i>Knihy</i>	- 20 -
2.2. <i>Zmínka o Častolovicích</i>	- 21 -
2.3. <i>Nežijící osobnosti</i>	- 22 -
2.4. <i>Zeměpisný vstup</i>	- 23 -
2.4.1. <i>Městys Častolovice – místopis a krátká prezentace</i>	- 23 -
2.4.2. <i>Hrad Litice</i>	- 26 -
2.4.3. <i>Zámek Potštejn</i>	- 27 -
2.5. <i>Dějepisný vstup</i>	- 27 -
2.5.1. <i>Nejstarší historie</i>	- 27 -
2.5.2. <i>Zámek</i>	- 29 -
2.5.3. <i>Obec Častolovice před 300 lety</i>	- 32 -
2.6. <i>Kulturní vstup</i>	- 34 -
2.6.1. <i>Kostel sv. Víta</i>	- 34 -
2.6.2. <i>Kaple sv. Máří Magdalény</i>	- 37 -
2.6.3. <i>Zámecké návštěvy</i>	- 37 -
2.6.4. <i>Hudečkova vila</i>	- 39 -
2.6.5. <i>Počátky divadla</i>	- 39 -
2.6.6. <i>Přírodní divadlo</i>	- 40 -
3. Cílové skupiny dětí a mládeže	- 40 -
3.2. <i>Charakteristika dítěte mladšího školního věku</i>	- 41 -
3.3. <i>Charakteristika dítěte staršího školního věku</i>	- 41 -

3.4. Děti žadatelů o mezinárodní ochranu z pobytového střediska	- 42 -
4. Praktická část	- 44 -
4.1. Projekt č. 1 Častolovice – historie obce a školství	- 45 -
4.2. Projekt č. 2 Celodenní výlet s „Poznávání hradů a zámků na Divoké Orlici“	- 48 -
4.3. Projekt č. 3 Ferda mravenec	- 50 -
4.4. Projekt č. 4 Častolovice – místo, kde žiju	- 53 -
4.5. Projekt č. 5 Častolovice	- 59 -
4.6. Projekt č. 6 Jak vnímám místo, kde žiju	- 61 -
4.7. Umění, součást projektu o poznání regionu Častolovice	- 62 -
Závěr.....	- 66 -
Prameny.....	- 67 -
Internetové zdroje.....	- 67 -
Příloha č. 1.....	- 68 -
Nežijící osobnosti, které se v Častolovicích vyskytovaly	- 68 -
Bohuslav Balbín ¹²⁾	- 68 -
Ladislav Beneš ⁷⁾	- 69 -
Josef Dobrovský ⁷⁾	- 70 -
Antonín Hudeček ¹³⁾	- 71 -
Jiří Hudeček	- 75 -
ThDr. Mons. Josef Kašpar ¹⁴⁾	- 76 -
Josef Kratochvíl ¹⁵⁾	- 76 -
Bohuslav Kröhn	- 76 -
Josef Gotthard Lašek ¹⁶⁾	- 77 -
JUDr. Miloslav Matas ¹⁷⁾	- 78 -
Václav František Nebeský z Blumenberka ¹⁸⁾	- 78 -
František Palacký ¹⁹⁾	- 79 -
Ing. Václav Páv ¹⁷⁾	- 80 -
Příloha č. 2.....	- 82 -
Prameny k přílohám:	- 82 -
Příloha č. 3.....	- 84 -
Fotografie	- 84 -

Úvod

Člověk se odlišuje od ostatních živých organismů tím, že žije ve společenském prostředí, kde si vytváří určité hodnoty a vztahy k lidem, přírodě, k místu, kde se narodil i k věcem kolem sebe. Tyto vztahy se podílejí na rozvoji osobnosti. Jedním z nejvýznamnějších vztahů jsou vztahy rodinné, které formují myšlení, chování a jednání dítěte již od samého počátku a zanechávají v něm působení rodiny na celý jeho budoucí život. Učitelé, vychovatelé, ale především rodiče by měli na dítě působit takovými činnostmi a prostředky, kterými se správně formuje jeho osobnost. To vše se nemůže dít odděleně, ale ve vzájemné spolupráci všech, kteří na dítě působí.

Jako žena a matka tří dětí vím, co všechno výchova v rodině obnáší. Má velký vliv na formování jednotlivých vlastností dítěte. Je sice pravda, že s určitými předpoklady se už dítě rodí, ale rozhodujícími pro jeho vývoj zůstávají vlivy prostředí a výchovy.

Dítě má určité základní duševní potřeby, které musí být splněny, aby se po duševní stránce vyvíjelo dobře a zdravě. Nejlépe tyto potřeby splňuje normálně fungující rodina. Ne však v každé rodině se vytváří harmonické prostředí pro optimální rozvoj dítěte. Ve své praxi se setkávám s dětmi, jejichž dětství není tak šťastné, jak by se na první pohled zdálo. Jsou to děti z rozvrácených rodin, děti alkoholiků, děti rodičů, kteří dávají přednost kariéře před výchovou a péčí o vlastní děti, ale také děti žadatelů o mezinárodní ochranu. Tyto děti strádají po stránce citové, poznávací, mají snížené sebevědomí a to se může projevit v jejich negativním chování. Těmto dětem se snažím v rámci svých možností pomáhat a věnovat jim větší pozornost. Zjistila jsem, že mi jsou vděчны za každé pěkné slovo, pohlázení, za obyčejné povídání, za přečtenou pohádku, za pozornost, kterou jim věnuji. Do našeho domu měly děti vždycky dveře otevřené. Byly to kamarádi mých synů. Povídala jsem si s nimi, něco jsem jim uvařila, zahrála si fotbal, karty, vyráběla jsem si s nimi. Bylo mi s dětmi moc dobře. Takhle jsem trávila 10 let svého života - péčí o vlastní děti a výchovou dětí ze sousedství. Už jsem se nedokázala vrátit ke své původní profesi ekonomky. Nyní pracuji čtvrtým rokem jako asistentka pedagoga a pravidelně chodím do školní družiny na praxi a supluji na 1. a 2. stupni základní školy.

Čtrnáct let pracuji ve Sdružení rodičů, dětí a přátel školy a stejnou dobu se podílím na vytváření projektů, které se zaměřují na kvalitní trávení volného času. Rozhodla jsem se, že pro děti připravím aktivity, které budou zaměřeny na výchovu k rodnému místu, k tradicím a

využiji i spolupráci rodičů. Děti by měly vědět, kam patří, kde jsou jejich kořeny, jaké památky máme v obci, jaké významné osobnosti u nás žili, jaké dílo po sobě zanechali. Bohužel musím říct, že zavděčit se některým dětem, je velmi těžké. Většina dětí je pod tlakem masmédií a nemají zájem se účastnit akcí, které pořádá škola a Sdružení rodičů, dětí a přátel školy. Proto se budu snažit vymýšlet aktivity, které budou děti bavit a zároveň jim přinesou nová poznání o rodném místě.

1. Kapitola teorie

Nejprve se budu v teoretických kapitolách zabývat vysvětlením základních pojmů. Pak budou následovat dějiny, zeměpisné a kulturní informace, které se týkají regionu Častolovice. V poslední části kapitoly teorie charakterizují cílové skupiny dětí a mládeže.

1. 1. Kulturní propedeutika

Kulturní propedeutika je přehled kulturních dějin českého státu a národa s dějinami evropskými. Využití dějin kultury při výchově dětí a mládeže (poznání svátků, kulturních tradic, vliv a působení křesťanství a dalších náboženství, vývoj písemnictví, architektury a výtvarného umění. Organizace vycházek do muzeí a galerií, archivů, každodenní setkávání s kulturou v našem životě. (Hamzová, M.)

1. 2. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Následující podkapitoly vycházejí z rámcově vzdělávacího programu a dávám je sem proto, abychom věděli, z čeho mají učitelé a vychovatelé vycházet při výchově a vzdělávání dětí a mládeže. (www.vuppraha.cz) Jsou to vzdělávací oblasti:

Člověk a jeho svět

1. stupeň

Místo, kde žijeme

Očekávané výstupy – 1. období

Žák

- vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí

- začlení svou obec (město) do příslušného kraje, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)
- rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost

Očekávané výstupy – 2. období

Žák

- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
- určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
- rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli
- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického
- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích
- rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam

Učivo

- domov – prostředí domova, orientace v místě bydliště
- škola – prostředí školy, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy
- obec (město), místní krajina (místní oblast region) zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, orientační body a linie, světové strany
- regiony ČR – Praha a vybrané oblasti ČR, surovinové zdroje, výroba, služby a obchod
- naše vlast – domov krajina, národ, základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly
- Evropa a svět – kontinenty, evropské státy, EU, cestování
- Mapy obecně zeměpisné a tematické – obsah, grafika, vysvětlivky

Další důležitou oblastí, která vyjadřuje naši kulturu, je oblast:

Lidé kolem nás

Očekávané výstupy – 1. období

Žák

- Rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi
- Odvodí význam a potřebu různých povolání v pracovních činnostech
- Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům

Očekávané výstupy – 2. období

Žák

- Vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)
- Rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky
- Rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy
- Poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města)

Učivo

- Rodina postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny, práce fyzická a duševní, zaměstnání
- Soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, obchod, firmy, zájmové spolky, politické strany, církve, pomoc nemocným, sociálně slabým, společný „evropský dům“
- Kultura – podoby a projevy kultury, kulturní instituce
- Základní globální problémy – významné sociální problémy, problémy konzumní společnosti, nesnášenlivost mezi lidmi, globální problémy přírodního prostředí

Další oblastí, která se zabývá regionem je oblast:

Lidé a čas

Očekávané výstupy – 1. období

Žák

- využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- Pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije
- Uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí, na příkladech porovnává minulost a současnost

Očekávané výstupy – 2. období

Žák

- Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
- Využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam nemovitých i movitých kulturních památek
- Srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik

Učivo

- Současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny
- Regionální památky – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost
- Báje mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj

Vzdělávací oblast Člověk a společnost v základním vzdělávání vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti. Vzdělávání směřuje k tomu, aby žáci poznali dějinné sociální a kulturně historické aspekty života lidí v jejich rozmanitosti, proměnlivosti a ve vzájemných souvislostech. Seznamuje žáky s vývojem společnosti a s důležitými společenskými jevy a procesy, které se promítají do každodenního života mají vliv na utváření společenského klimatu. Zaměřuje se na utváření pozitivních občanských postojů, rozvíjí vědomí přináležetosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována. Důležitou součástí vzdělávání v dané vzdělávací oblasti je prevence rasistických, xenofobních a extrémistických postojů, výchova k toleranci a respektování lidských práv, k rovnosti mužů a žen a

výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí i k ochraně uměleckých a kulturních hodnot.

1.3. Aplikace ve školních vzdělávacích programech v ZŠ v regionu Častolovice

1.3.1. Školní vzdělávací program Základní školy Častolovice

V následující kapitole jsem vycházela z oficiálních stránek Základní školy Častolovice, která se řídí Školním vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. (www.zs-castolovice.cz) Jedná se o předmět:

Prvouka

Charakteristika vyučovacího předmětu na 1. stupni

Obsahové, časové a organizační vymezení

- Je realizována v 1. a 3. ročníku, k posílení předmětu byla využita 1 disponibilní hodina
- Časové rozvržení je v 1. a 2. ročníku 2 hodiny týdně, ve 3. ročníku 3 hodiny týdně
- Prvouka se realizuje ve vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“

Vzdělávací obsah je rozdělen do 5 tematických okruhů:

- Místo, kde žijeme – dopravní výchova, poznávání místních a regionálních skutečností
- Lidé kolem nás – upevňování základů vhodného chování
- Lidé a čas – minulost, přítomnost, budoucnost

V hodinách se využívá metod a forem práce založených především na žákovské spolupráci (práce ve dvojicích a menších pracovních skupinách), žáci se učí prezentovat svou práci a orientovat se v informačních zdrojích. Výuka probíhá převážně ve škole.

Zde by bylo dobré navštěvovat více místní knihovnu, seznamovat žáky s různými publikacemi, které byly napsány o naší obci, o okolní přírodě. Navštěvovat pravidelně s dětmi výstavy obrazů, které probíhají na zámku v Častolovicích. Navštěvovat Hudečkovu galerii a

učit děti vnímat krásu obrazů. V běžném vyučování je na to málo času. Ve školní družině by se daly realizovat exkurze, vycházky, návštěvy zámeckých výstav, povídání o místních tradicích prostřednictvím besed. V praktické části uvádím příklady, jak by se mohlo s dětmi pracovat v této oblasti.

Ve třetí třídě už by se děti měly orientovat v místě svého bydliště, v okolí školy, v místní krajině. Měly by zvládnout tyto oblasti:

- Domov
- Škola
- Obec, místní krajina
- Kultura, současnost a minulost v našem životě
- Báje, mýty, pověsti

Měly by znát základní údaje z historie a současnosti obce, lidové a místní zvyky a tradice a orientovat se v plánu obce. Měly by znát místní a okolní krajinu, některé regionální památky, určit hlavní a vedlejší světové strany.

Přírodověda

Charakteristika vyučovacího předmětu na 1. stupni

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Přírodověda se opírá o vybrané poznatky různých přírodovědných oborů a svým pojetím směřuje k získání takových žádoucích dovedností a vědomostí, která žákům umožní dále aktivně poznávat přírodu, člověka a jím vytvořený svět, ve kterém člověk pracuje a žije. Vede žáky k ohleduplnému vztahu k přírodě a k hledání vlastních možností aktivní ochrany životního prostředí. Přírodověda navazuje na vyučovací předmět Prvouka.

Obsahové, časové a organizační vymezení

- Je vyučována ve 4. – 5. ročníku
- Je rozvržena ve 4. ročníku 2 hodiny týdně a v 5. ročníku 1 hod. týdně
- Přírodověda je součástí vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“

Vzdělávací obsah je rozdělen na 4 tematické okruhy:

- Místo, kde žijeme – okolní krajina, povrch, rostlinstvo a živočichové

- Lidé kolem nás – chování a jednání mezi lidmi, principy demokracie
- Lidé a čas – orientace v čase
- Rozmanitost přírody – proměnlivost živé a neživé přírody, podmínky života
- Člověk a jeho zdraví – lidské tělo, péče o zdraví

1.3.2. Školní vzdělávací program Mateřské školy Častolovice

Je umístěn na webových stránkách Základní školy Častolovice. (www.zs-castolovice.cz)

„Naše překrásná země“

Nabídka činností a příležitostí:

- Ocenit a vnímat krásu země – našeho domova
- Význam přírody pro člověka – zdůraznění péče o ni
- Neničit okolí, neubližovat živým tvorům
- Rozmanitost světa přírody (živá, neživá)
- Lidé s různou barvou pleti, různou řečí
- Základní poznatky o místě a prostředí, kde dítě žije
- Orientace v okolním světě – okolí MŠ a domova
- Rozdíl mezi městem a obcí (vesnicí)
- Důležitá místa v obci
- Okrajové seznámení se státními znaky
- Znat jména protékajících řek naší obcí (městyssem)

1.3.3. Základní škola Gutha – Jarkovského Kostelec nad Orlicí

Vycházela jsem z webových stránek Základní školy Gutha-Jarkovského Kostelec nad Orlicí. (www.zs-kostelecno.cz)

Člověk a jeho svět

Člověk a jeho svět je jedinou vzdělávací oblastí RVP ZV, která je koncipována pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání. Tato komplexní oblast vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví a dalších témat. Uplatňuje pohled do historie i současnosti a směřuje k dovednostem pro praktický život.

Vzdělávání v oblasti Člověk a jeho svět rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti a utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy a se složitějšími ději. Učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcných stránek i krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozorovat a přemýšlet o nich.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět je členěn do pěti tematických okruhů. V tematickém okruhu Místo, kde žijeme se žáci učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků. Různé činnosti a úkoly by měly přirozeným způsobem probudit v žácích kladný vztah k místu jejich bydliště, postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší zemi.

Výuka vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět je realizována v 1. – 3. ročníku v předmětu Prvouka, ve 4. – 5. ročníku v předmětech Vlastivěda a Přírodověda.

Očekávané výstupy:

1. Období

Žák

- Vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí
- Začlení svou obec (město) do příslušného kraje a oblužného centra ČR, pozoruje a popíše změny nejbližším okolí, obci (městě)
- Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost

2. Období

Žák

- Určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
- Určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě

- Rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištních lidí na mapách naší republiky
- Vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického atd.
- Zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích
- Rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam

Učivo

Domov – prostředí domova, orientace v místě bydliště

Škola – prostředí školy, činnosti ve škole, bezpečná cesta do školy

Obec (město), místní krajina – její části, poloha v krajině, minulosti a současnost obce (města), význačné budovy, dopravní síť

Okolní krajina (místní oblast, region) – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu

Naše vlast – domov, krajina, národ, základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly

Lidé a čas

Očekávané výstupy – 1. období

- Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- Pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije
- Uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí, na příkladech porovnává minulosti a současnost

Očekávané výstupy – 2. období

- Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
- Využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jeho informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek
- Rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
- Srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik
- Objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů

1.4. Projektové a výukové aktivity

Projektové vyučování (projektová metoda) je pojem, který se často zmiňuje v souvislosti se zaváděním inovativních či moderních metod vzdělávání. „Projekt je účelně organizovaný souhrn myšlenek, seskupených kolem důležitého střediska praktického vědění, směřující k určitému cíli.“ (Žanta,,1934)

Jsou to např. rychlý socioekonomický vývoj, změny charakteru práce a vědy, snadná dostupnost informací, globalizace, měnící se situace dětí a mládeže.

Vyučovací projekty začínají být u nás velmi oblíbené. Jedním z důvodů této skutečnosti je také to, že projektová metoda nabízí velmi mnoho realizačních variant, nástrojů i výstupů.

Tato metoda:

- je cílená, promyšlená a organizovaná
- je teoretická i ryze praktická
- vyhovuje potřebám a zájmům žáků, ale též pedagogickému rozhodnutí učitele
- je koncentrována kolem základní ideje, základního tématu
- komplexně ovlivňuje žakovu osobnost
- vyžaduje od žáka převzetí odpovědnosti za vlastní učení
- je především „záležitostí“ dětí, pedagog vystupuje především v roli konzultanta, partnera
- nabízí celistvé poznání, zkoumá problém z různých úhlů pohledu
- má praktické zaměření a směřuje k upotřebení v životě

- výsledný produkt projektu posiluje smysl učení
- je založen na týmové spolupráci dětí
- propojuje život školy se životem obce, širší společnosti

Projektová metoda z výše uvedených důvodů posiluje motivaci žáků a učí mimo jiné důležitým životním dovednostem: spolupracovat, diskutovat, formulovat názory, řešit problémy, tvořit, hledat informace atd. (Valenta, 1993)

Efektivita projektové metody

Úspěšnost projektové metody závisí na pečlivé přípravě projektu. V mateřských školách mluvíme o projektování z hlediska učitelky, jak ona sama připraví práci s dětmi. Tímto ale nesmí vylučovat děti ani rodiče z plánů a průběžného vyhodnocování. Jedním z kroků k efektivitě projektu je právě naslouchat hlasům dětí, reagovat na jejich zájmy a potřeby a vycházet z individuality jednotlivců a spolupracovat s ostatními. Děti se svým podílem na přípravě učí hravou formou projektování svých činností, hledají souvislosti a využívají své zkušenosti. Dalším znakem efektivit je vytvoření podnětného prostředí bohatého na nejrůznější materiál dětem volně dostupný. Tyto podmínky pak povzbuzují zájem a zvědavost dětí, jsou jim tolik důležitou motivací. Stejně tak je potřeba vytvořit otevřené, sdílné prostředí, v němž vládnu vztahy vzájemné úcty, tolerance a odpovědnosti. Děti snadno vycítí vztahy mezi dospělými, tudíž by atmosféra nedůvěry, podezření nebo zloby do školy vůbec neměla patřit. (*Obst, 2002*)

Učitel má v projektové metodě především roli odborného poradce, pomocníka v orientaci, organizaci a koordinaci jednotlivých činností. Jeho úkolem je úvodní i průběžná motivace, jasné formulování a objasnění pravidel i jednotlivých úkolů a samozřejmě průběžná kontrola, kterou provádí ve spolupráci s jednotlivcem nebo celou skupinou. Jeho jednání by mělo být flexibilní, to znamená se schopností reagovat na aktuální situaci, což vyžaduje dobrou připravenost a orientaci v daném tématu. (*Bečvářová, 2003*)

Důležitým krokem k efektivitě daného projektu je jeho konkrétní výsledek, který může mít mnoho podob. Musí být vidět provázanost školy a života. Kromě tohoto hmotného výsledku je jistě velmi důležitý samotný vnitřní prožitek dítěte, jeho nové zkušenosti a poznatky, které by dále mělo umět uplatnit ve svém životě. Téma a jeho zpracování musí být

pravdivé, smysluplné, aby zkušenost s ním mohla být skutečně základem pro orientaci v dalších problémech a nových situacích.

Základními nezbytnými kroky jsou záměr, plán, provedení a výsledek, které dále rozpracujeme do dílčích opěrných bodů.

Před začátkem plánování něčeho nového je potřeba analyzovat výchozí situaci, při níž zjišťujeme, pro koho bude projekt určen, jaké informace děti mají o zvoleném tématu, na jaké úrovni schopností, dovedností, návyků a vědomostí děti jsou. Na základě analýzy stanovíme z Rámcového vzdělávacího programu cíle, které nám určují směr celého projektu. Postupně si je rozpracováváme na další dílčí cíle, které nám ukazují, co chceme děti naučit, k jakým posunům ve vývoji by mělo dojít. *(Bečvářová, 2003)*

Zvolený problém začínáme řešit. Na začátku stojí spolupráce s rodinou i okolím. Zjišťujeme různé možnosti, jak veřejnost zapojit do práce dětí, kdo nám v tom může pomáhat. Postupně se tak shromažďuje materiál a pomůcky, které jsou základem podnětného prostředí pro realizaci projektu. Dalším krokem je realizace. V tuto chvíli nastupuje učitel do role toho, který poskytuje dětem potřebnou svobodu k plnění činností, dohlíží na bezpečnost a podnětné prostředí, je rádcem a pomocníkem tam, kde ho děti potřebují. Stále má před sebou dané cíle, ke kterým děti vhodným způsobem a přiměřeným zásahem motivuje.

Po ukončení práce projekt pečlivě vyhodnotíme (nejlépe písemnou formou). Vracíme se k cílům, které jsme si vytyčili na začátku plánování, a podle nich zkoumáme, co se povedlo, kde zůstaly rezervy, co se nepovedlo uskutečnit vůbec. Důležité je, aby proběhlo hodnocení učitelkou - sebereflexe, co se jí líbilo, co nesplnilo její očekávání, dále pak nastupuje hodnocení a sebehodnocení dětmi, jejich pocitů a prožitků. Nezapomínáme ani na hodnocení ostatních účastníků projektu (rodiče, obec, veřejnost), kteří nám mohou pomoci doplnit patřičný pohled na danou problematiku zvenčí.

2. Dostupné materiály o regionu

Častolovice

Motto: Svým horám.

Bože, jak mám rád hory! Orlické, svoje hory! Údolí zpívající, ve slunci stopenou stráň, hřebeny pyšné jako svržených božstev vzdory, dumavé lesy s mechem sladkým jak matčina dlaň. Ze sbírky Pod horami domov můj – Jindřich Štemberk

2.1. Knihy

V místní knihovně je oddělení, kde jsou knihy z místního regionu, ze kterých se dá čerpat inspirace.

Hradiska a tvrze kraje Orlických hor I. díl, PhDr. Rudolf Zrůbek, Okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, Okresní archiv Ústí nad Orlicí, ISBN 80-901114-1-6, 1991

Orlické hory a Podorlicko – v objetí řek, Lubomír Imlauf, Stanislav Bohadlo, Fotoateliér Lubomír Imlauf, Nové Město nad Metují, ISBN 80-902941-2-X, 2001

Orlické hory, Karel Michl, Okresní národní výbor Rychnov nad Kněžnou, 1973

Hradiska a tvrze kraje Orlických hor II. díl, PhDr. Rudolf Zrůbek, Okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, Okresní archiv Ústí nad Orlicí, ISBN 80-901114-2-4, 1992

Východní Čechy, Jaroslav Kocourek, Freytag a Berndt Praha, ISBN 978-80-7316-286-3, 2008

Na obzoru Orlické hory, Ludvík Uhlíř, Uniprint, s.r.o., Rychnov nad Kněžnou, ISBN 80-239-7493-9, 2006

Tam, kde plynou Orlice, Ludvík Uhlíř, Uniprint, s.r.o., Rychnov nad Kněžnou, ISBN 978-80-254-2073-7, 2008

Lesy a háje Orlicka, Ludvík Uhlíř, Uniprint, s.r.o., Rychnov nad Kněžnou, ISBN 978-80-254-5388-9, 2009

Zvěrokruh z revírů Orlicka, Ludvík Uhlíř, Uniprint, s.r.o. Rychnov nad Kněžnou, ISBN 978-80-904485-3-7, 2011

Pověsti hradů, zámků a zemanských sídel východních Čech, Ing.Václav Zvěřina, Tiskárna VaH Print – J. Hlávko, Nové Město nad Metují, 1995

Častolovice, Ing. Václav Zvěřina, 1991 – Tato kniha napomáhá vlastenectví, rozvíjí lásku k naší rodné obci a jejímu okolí . Mít svoji obec rád znamená radostněji žít a přispívat k poznání a rozvoji.

Pověsti z Orlických hor a Podorlicka – Josef Juza, Jiří Mach, Václav Matouš, Okresní úřad Rychnov nad Kněžnou a Státní okresní archiv Rychnov nad Kněžnou, ISBN 80-901757-9-1, 2002

Hrady a zámky východních Čech, Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody Pardubice, 1990

Na křídlech Orlice, Orlické hory a Podorlicko – zájmové sdružení osob, Rychnov nad Kněžnou, 2011

2.2. Zmínka o Častolovicích

Zde je seznam knih, ve kterých jsem našla informace o Častolovicích. Odkazy jsou v příloze.

1. Ottův slovník naučný, str. 882
2. Častolovice nad Orlicí jich dějiny a popsání, Gotthard Josef Lašek 1881, str. 2
3. Ottův slovník naučný, str. 882 – 883
4. Z pořící Orlického, Antonín Baum IV, Památky archeologické a místopisné VIII., 449, 1870
5. Archiv český 5, č. 37, s. 550
6. Hrady, zámky a tvrze okresu Rychnov nad Kněžnou, F. Musil, L. Svoboda, 1988, nakl. Grantis
7. Častolovice, J. Václavík
8. Hrady a zámky východních Čech, Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody Pardubice 1990
9. Sborníček Čapkova muzea č. 2/1968

10. Častolovice nad Orlicí jejich dějiny a popsání, Gotthard Josef Lašek 1881
11. Umělecké památky Čech A/J, Dr. Emanuel Poche DrSc. a kolektiv, nakl. Academia 1977
12. J. Kučera, J. Rak: Bohuslav Balbín a jeho místo v české kultuře, Vyšehrad, Praha, 1983
13. Antonín Hudeček, Ludmila Karlíková, nakl. Odeon, Praha 1983 /01 – 520 – 83/
14. http://www.michaelsa.g6.cz/?page_id=41
15. Významné osobnosti okresu Rychnov nad Kněžnou, Josef Juza a kolektiv, OÚ Rychnov nad Kněžnou, SOA Rychnov nad Kněžnou 2. vydání 2001
16. <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/kratj.html>
17. Významné osobnosti okresu Rychnov nad Kněžnou, Josef Juza a kolektiv, OÚ Rychnov nad Kněžnou, SOA Rychnov nad Kněžnou 2. vydání 2001
18. Významné osobnosti okresu Rychnov nad Kněžnou, Josef Juza a kolektiv, OÚ Rychnov nad Kněžnou, SOA Rychnov nad Kněžnou 2. vydání 2001

2.3. *Nežijící osobnosti*

Seznam nežijících osobností, které se vyskytovaly v regionu Častolovice. Informace o jednotlivých osobnostech jsou v příloze č. 1.

Bohuslav Balbín

Ladislav Beneš

Josef Dobrovský

Antonín Hudeček

Jiří Hudeček

ThDr. Mons. Josef Kašpar

Josef Kratochvíl

Bohuslav Krohn

JUDr. Miloslav Matas

Josef Gotthard Lašek

Václav František Nebeský z Blumenberka

František Palacký

Ing. Václav Páv

2.4. Zeměpisný vstup

2.4.1. Městys Častolovice – místopis a krátká prezentace

Častolovice leží v severovýchodních Čechách, v kraji Královéhradeckém asi 30 km východně od krajského města. Z Hradce Králové už v 1. polovině 19. století tudy vedla tzv. Císařská silnice, nyní D11, spojující východní Čechy se severní Moravou.

Městys Častolovice, označení městys užívá obec nově od 10. října 2006.

Malebné městečko Častolovice s přibližně 1650 obyvateli se nachází nedaleko soutoku řeky Bělé a Divoké Orlice. Poblíž soutoku řek Bělá a Kněžná, které utvářejí spojitě koryto a společně vplývají do Divoké Orlice protékajícím Kostelcem nad Orlicí. V jižní části se nachází čtyřicetihektarový pečlivě udržovaný park a minizoo s drobnou zvěří patřící k renesančnímu sídlu rodu Šternberků, jimiž byl zámek restituován v roce 1992. Na protější straně nalezneme udržované fotbalové hřiště se zázemím i odpočinkovým koutem včetně doskočiště, které od jara do podzimu hojně využívají nejen aktivní členové atletického fotbalového klubu, ale i děti z mateřské a základní školy.

Nadmořská výška obce dosahuje 268 m n. m. Nejvyšší polohu zaujímá nádherná dominanta - barokní kostel sv. Víta, v jehož blízkosti se nachází i nejstarší zástavba novověkého osídlení – čtvrť Na Skalce s chaloupkami postavenými v polovině 17. století. V současné době jsou vesměs restaurovány a slouží jak k rekreaci, tak ke stálému bydlení. Čtvrť je zdola obtočena řekou Bělá, kam rád sestupoval krajinář Mistr Antonín Hudeček, který nad břehem našel letní sídlo, v němž se svými blízkými pobýval od r. 1927 až do své smrti v r. 1941. Nalezl v Častolovicích on i jeho blízcí včetně syna Jiřího i svůj odpočinek poslední. Ze severozápadní strany vede další vodní ohraničení, potok Konopáč, který je spojen s umělým náhonem Alba a napájí několik rybníků. Není tedy divu, že se tu dávno dařilo rybám i rybářství. Ostatně ryba se ocitla i ve znaku městyse.

Díky své poloze, bohatému kulturnímu, společenskému životu a pamětihodnostem jsou Častolovice častým cílem návštěvníků. Nepřehlédnutelnými dominantami obce jsou dnes barokní kostel sv. Víta, hřbitovní kaple sv. Máří Magdaleny a renesanční zámek rodu Šternberků s rozsáhlým zámeckým parkem a oborou. Dříve stávala v místech, kde je dnes zámek, vodní tvrz. Za řekou později vznikla osada náležející k tvrzi, přičemž osádka tvrze pravděpodobně střežila i říční brod. Povýšením obce na městečko roku 1342 se půdorys

dosavadní vsi nijak nezměnil, kromě postupného přechodu na městskou formu zástavby. V letech 1454 – 56 význam Častolovic v důsledku zániku samostatného panství poklesl. Roku 1647 byl obraz náměstí výrazně změněn založením pozoruhodného komplexu budov špitálu s kaplí Panny Marie Loretánské a sv. Václava. Samostatnou kapitolu stavitelství představují proměny častolovického zámku, za nímž kolem roku 1840 vznikl rozsáhlý krajinářský park. Ve 2. polovině 19. století, kdy došlo k požáru velké části obce, bylo po odstranění ruin a po rozšíření stávajícího prostoru západně od častolovického špitálu vytyčeno pravidelné obdelníkové náměstí. Městečko si zachovalo vynikající panoramatické hodnoty. Zástavba náměstí byla v pozdějších dobách zmodernizována, když na jeho severní straně vznikly jednopatrové měšťanské domy s bohatou štukovou výzdobou, v jižní části se zachovala přízemní vesnická stavení s průjezdy do dvora. Nedobрым zásahem v roce 1975 byly Častolovice bohužel nenahraditelně ochuzeny o mlýn a kapli sv. Václava se špitálem. Dalším zásahem do historického jádra obce bylo zbourání Panského domu roku 1976 a pálenky v roce 1981. Doslova byly zničeny nádherné památky, které dnes už známe jen z fotografií. Někteří občané tento čin oplakali.

V blízkém okolí Častolovic rostou listnaté lesy, v nichž najdeme buky, duby, břízy, jilmy, osiky a javory. Lesní správa byla po restitucích v 90. letech 20. století velkostatku Sternbergů. Ale i uvnitř obce najdeme krásně vzrostlé stromy, převážně lípy malolisté, které zkrášlují prostor kolem kostela, lemují alej ke hřbitovu či spolu s dalšími druhy listnáčů tvoří výsadbu parku u sokolovny, kde byly nedávno vybudovány dva moderní kurty na míčové hry včetně tenisu. Tyto kurty jsou takřka denně využívány dětmi i dospělými k příjemnému trávení volného času.

Díky rozmanitosti výšky povrchu jsou zde vyvýšeniny, na kterých vznikly v nedávných letech novostavby, dotvářející přitažlivé panorama obce. V údolí Konopáče vyrostlo před několika desítkami let panelové sídliště stejného jména, k němuž r. 2010/2011 přibyla další obytná stavba. Také prostory přiléhající k sokolskému parku v horní části obce jsou posledních deset let využity k zástavbě moderními většinou jedno-dvou podlažními rodinnými domky a volné parcely ještě čekají na nové zájemce. Nově vznikající čtvrť harmonicky navazuje na zástavbu domků až o půl století starších, ale skvěle udržovaných a většinou obklopených zahradami. Je tu znát, že v obci pracují, a to velmi aktivně zahrádkáři, jejichž spolek slavil v r. 2011 padesát let svého trvání. Tento spolek každoročně pořádá jarní a podzimní výstavu, kterou navštěvují nejen obyvatelé obce, ale občané z širokého okolí.

Už jsme naznačili, že v obci je možno rozvíjet činnosti v oblasti sportu. Základní škola, která v r. 2008 oslavila sté výročí své novodobé historie, spojená nyní se školou mateřskou, jejíž tradice sahají do r. 1946, i Základní umělecká škola otevřená jako detašované pracoviště ve školním r. 1990/1991, jsou instituce, starající se o výchovu a vzdělávání nejmladších občánků. Připomeňme při této příležitosti, že spolu se spolky a organizacemi se škola stará též o náplň mimoškolních aktivit. Z nich musíme vyzvednout mimořádný a dlouholetý vklad do dopravní výchovy a péči o jízdní dovednosti i zdravotní pomoc v oblasti cyklistiky. Pod vedením zástupkyně ředitele Mgr. Zvěřinové si častolovičtí žáčci mladší i starší kategorie přivážejí nejen prvenství ze soutěží republikových, ale patří ke špičce v měřítku evropském!

Častolovice bývaly obcí převážně zemědělskou, ale i řemesla zde mají svou tradici, obuvníci, krejčí, řezníci i koželuh tu měli cechy stvrzené Pernštejnou na začátku 16. století. Byly tu mlýny, i potvrzeno právo vařit pivo. Pivovar v Častolovicích produkující 14° světlý ležák má ve štítku rok založení 1410.

V současnosti je největším průmyslovým závodem továrna Saint Gobain Orsil s.r.o. vyrábějící minerální vlákna a izolační materiál, dříve Eternitas – závod na výrobu střešní krytiny. Prodejna fy Rojek, továrny dřevoobráběcích strojů v nedalekém Kostelci, vzniklé původně zde v Častolovicích, patří k velmi dobře zásobeným provozovnám.

Městys má tři potravinářské prodejny, samostatné řeznictví, výborně zásobené železářství s prodejem domácích potřeb, obchod drogistickým i dalším např. papírenským zbožím, navazující na velmi dávnou tradici zakladatelů rodiny Jelínků, i sedm restauračních zařízení.

Dá se tedy říci, že městys Častolovice je obec lehce dosažitelná z hlavních tras silničních i železničních, oplývá zelení, vodami a příjemným okolím. Je to místo stále se zlepšující architektury i péče o památky a čistotu prostředí, jeho komunikace, mnohé z nich nedávno vydlážděné, výstavba, vybavenost službami odpovídá dobré úrovni. Tradiční péče o rozvíjení kulturního vyžití se občas potýká s menším zájmem publika než tomu bývalo v minulosti, ale jak v kulturní komisi zastupitelstva, tak ve zdejší knihovně, v organizaci dobrovolných hasičů, zahrádkářů, sportovců, rybářů, myslivců i v nově vzniklém spolku přátel Častolovic se najdou lidé, včetně vedení obce, kteří dbají o to, aby tradice Častolovic, městečka nevelkéhl – ale čilého a činorodého nezanikla.

K popisu městečka byly použity některé údaje z publikace Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku, Karel Kuča, nakladatelství Libri 1996, dále z publikace Častolovice, Jiří Václavík, Uniprint, s.r.o., Rychnov nad Kněžnou 2008

2.4.2. *Hrad Litice*

Založení hradu nad klikatící se Divokou Orlicí, pod mohutným žulovým lomem odkrytým vrchem Chlumem, je datováno koncem 13. století, kdy zde osídlovali povodí obou Orlic (Tiché a Divoké) Drslavci. Tento rod zakládal osady i na jihozápadě Čech a přenesl jména nejstarších hradů Plzeňska – Litic a Potštejna – také pod Orlické hory. Od počátku 70. let 14. století až téměř do konce 15. století vlastní Litice páni z Kunštátu a Poděbrad. Za panování Jiřího z Poděbrad patřil hrad k předním pevnostem země České. Jeho nesnadno přístupné polohy v sevřeném údolí si český král cenil a neváhal investovat peníze do další přestavby a opevňování hradu. Za Viléma z Pernštejna začal význam Litic klesat, pardubický pán nechal oblast okolo Divoké Orlice spravovat ze sousedního Potštejna. Hradní vrch, porostlý buky a jedlemi, je přírodní rezervací se 170 zjištěnými druhy vyšších rostlin.

Na hradě v Liticích je zbudována krásná místnost s vysokými stropy a trémovím, která slouží jako galerie obrazů. V sezóně zde bývají každý měsíc vystavena výtvarná díla různých malířů, grafiků, aj.

2.4.3. Zámek Potštejn

Tento barokní zámek byl vystavěn jako nové sídlo hradních pánů. Dnešní podobu mu dali páni z hraběcího rodu Harbuval – Chamaré. Až do roku 1948 patřil zámek rodu Dobřenských. Dnes je v soukromém vlastnictví. V zámku se nachází nádvoří s podloubím, historicky zařízené interiéry, obrazy bývalých majitelů, zámecká kaple Nejsvětější trojice nebo nádherný mramorový sál.

2.5. Dějepisný vstup

2.5.1. Nejstarší historie

Okolí Častolovic bylo od pradávna pokryto hustým lesem, ve kterém se proháněli medvědi, vlci a jiné šelmy. Nad neprostupnými lesy kroužili draví ptáci. Věčné ticho narušovaly pouze vítr, šumění řek a dravá lesní zvěř. S příchodem prvních osadníků byl neprostupný prales vykloučen nebo vypálen a na těchto místech vznikly pastviny i políčka primitivního polního hospodářství. Jak tedy vzniklo městečko? A proč se jmenuje zrovna Častolovice? Osobní staročeské jméno Častolov (někdy také Čeněk, Časta) bylo kdysi velmi oblíbené.¹⁾ Oblíbili si ho také páni z rodu Hronovců, původně pocházející z Plzeňska, kteří začali kolonizovat Podorlicko.²⁾ Tento rod hojně jméno Častolov používal a je připomínáno již v letech 1250 – 1261. Přesné datum založení Častolovic nelze z dostupných historických pramenů stanovit. Založení Častolovi zřejmě souvisí s kolonizační činností západočeských Půticů, i když pravděpodobně navázalo na existenci nějaké starší osady. Příslušníci tohoto starobylého šlechtického rodu nosili ve znaku tři modré kosmé pruhy ve stříbrném štítu,

v klenotu měli stříbrné křídlo se stejnými pruhy jako ve štítu, přikrývadla modro-stříbrná. Ve 14. století měli někteří členové rodu na pečetích pruhy jen dva. Potvrzuje to skutečnost, že byli příslušníky velkého rozrodu Drslaviců, kolonizujících krajinu kolem Tiché a Divoké Orlice a mají společné znaky s pozdějšími pány z Dobrušky a Opočna, užívajících ve znaku dva (nebo i více) stříbrné kosmé pruhy v červeném štítu, a s pány z Potštejna, užívajících na stříbrném štítu tři pruhy červené. Jedna větev Drslaviců, která si oblíbila křestní jméno Půta, učinila z Častolovic své hlavní sídlo a jmenovala se proto pány z Častolovic. Zakladatelem rodu Drslaviců je Drslav, královský kastelán, purkrabí a popravce na hradu Plzni, honosící se erbem se čtyřmi stříbrnými pruhy v modrém poli.³⁾ Podle některých pramenů někdy kolem roku 1280 založili páni z Častolovic (snad Procek syn Půty) z rodu Drslaviců na blatech nedaleko dnešního zámku, nejspíše v místě zvaném Skalka (pravděpodobně na návrší u nynějšího kostela), gotickou tvrz či hrad, využívající ke své obraně mokřiny a vodní plochy ve svém okolí. Zatímco samotná tvrz nijak nevynikala, její majitelé se v pozdějších dobách významným způsobem zapsali do českých dějin. V 11. či 12. století měla již osada dle některých, bohužel blíže nespecifikovaných, historických pramenů, vlastní kostel a faru. Ve 13. a 14. století bylo zalidněno i široké okolí obce – Rychnov, Potštejn a Žamberk. Roku 1312 je připomínán Půta syn Prockův, u kterého lze předpokládat, že ves Častolovice měl ve svém držení.

V historických pramenech je doloženo, že v první polovině 14. století byly Častolovice v držení pana Půty z Častolovic a ví se, že r. 1342 svolil Jan Lucemburský, aby na prosbu pana Půty byla ves povýšena na městečko s právem konat vždy v pondělí pravidelné trhy.

Půtové se zapsali do historie jako rod úspěšný, Půta III. Se v 15. stol. stal spojencem krále Zikmunda proti husitům a od 30. let 15. století proslul jako královský diplomat pověřený jednáním v Norimberku, Basileji, Uhrách i jinde. Ještě než r. 1435 zemřel, měl za své služby v držení 15 panství i další majetky, takže mu např. patřilo Rychnovsko, Náchodsko, Opočensko, Týništsko aj. Po Půtově smrti a krátké správě jeho vdovy a potomků se majitelé území měnili. Mezi nejvýznamnějšími vlastníky byl např. Zdeněk ze Šternberka, pozdější švagr budoucího krále Jiřího z Poděbrad na něhož vlastnictví přešlo též. Jiříkovi potomci připojili Častolovice k panství Litice, ale pravděpodobně to byl Jiří, kdo udělil městečku doposud užívaný znak - rybu propíchnutou šípem.

Na přelomu 15. a 16. století vynikl mezi majiteli rod Pernštejnů, z nichž zejména Vilém se projevil jako výborný hospodář, který nashromáždil údajně třikrát větší majetek než tehdejší Rožmberkové.

Pro Častolovice významným byl rod pánů z Oppersdorfu pocházející ze Slezska, kteří získávají Častolovice koupí od krále Rudolfa II. v říjnu r. 1584. Dědic nového majitele Fridrich z Oppersdorfu zasáhl do zvelebení dědictví především velkorysou přestavbou zpustlé vodní tvrze ve stylu tehdy módní renesance na renesanční šlechtický zámek. Za panství Oppersdorfů jsou zaznamenány selské bouře, a to první v roce 1612, druhá roku 1628 už v době pobělohorské. Vzbouřenci protestovali proti robotnímu útisku a v druhém případě i proti brutální rekatolizaci. Obě vzpoury byly krvavě potlačeny. Poslední Oppersdorfové se ale zasloužili o výstavbu – především stavbou špitálu (nemocnice) s kaplí sv. Václava a Panny Marie Loretánské (1647), a také pálenky, pivovaru a panského domu.

Posledními majiteli panství se stali r. 1694 páni ze Šternberka a to koupí od Tomáše Černína z Chudenic. Tím prvním šternberským majitelem byl Adolf Vratislav. Za něj dozal zámek na kráse vnitřní výzdoby : přibyla rodinná galerie předků a soubor olejových maleb českých panovníků od Ladislava pohrobka po Leopolda I. O stopadesát let později vystavěl pokračovatel rodu František Filip Šternberk – nový barokní kostel sv. Víta. Práce a vysvěcení stavby r. 1775 bylo pozdrženo další selskou rebelií, pravuk František Josef Šternberk – Manderscheid (1763 – 1830) stanul v popředí české vlastenecké šlechty, která přála vědám a umění.

2.5.2. Zámek

Předchůdcem dnešního zámku byla středověká tvrz, údajně i hrad s vodním opevněním. Z původního sídla zakladatelů, pánů z Častolovic, se nedochovaly žádné stopy.⁴⁾ Ještě v roce 1870 Antonín Baum zaznamenal poslední zbytky opěrných pilířů z pravděpodobně původní stavby, které byly zničeny při rozvodnění řeky Bahnice (Bělé). Některé historické materiály uvádí, že původní hradiště nebo hrad stávaly v místech, kde se dnes nachází kostel sv. Víta. Lokalizace původní pevnosti na Skalku se opírá o nejstarší obraz Častolovic ze 17. století, který je umístěn v přízemí zámku. První písemná zmínka o šlechtickém sídle v Častolovicích pochází z roku 1495, kdy od Jindřicha staršího Minsterberského koupil celé litické panství Vilém z Pernštejna.⁵⁾ Jako pustá se připomíná tvrz v roce 1559, když Arnošt, falckrabě rýnský, odprodával Častolovice od litického panství.

V tomto roce koupil Častolovice Jindřich z Regeru. Ten si zvolil Častolovice za své sídlo, a postavil si zde proto nevelký zámek. Jindřich z Regeru však nově vystavěné sídlo dlouho nevládnul a již v roce 1570 prodává Častolovice „s tvrzí pustou již vystavěnou“ Albrechtovi Bryknarovi z Brukštejna. Albrecht v roce 1575 prodal panství králi Maxmiliánovi II. a v roce 1577 je koupili od královské komory bratři Jan, Jiří a Vilém z Oppersdorfu. V roce 1586 získal Častolovice syn Jiřího z Oppersdorfu Fridrich (Bedřich), který si je vybral za své hlavní sídlo, a proto přistoupil k rozsáhlé přestavbě sídla Jindřicha z Regeru. V 1. Patře vstupního křídla bývaly tehdy pokoje, tabulnice a 2 kanceláře, jeden z pěti klenutých pokojů jihozápadního křídla sloužil jako tzv. hořejší kuchyně, následoval pokoj s vyobrazeními ze života sv. Tobiáše, hlavní sál (palác), kaple, pokoj a komora. Dále již v hospodářské části bychom našli místnost pro tkalce, pokoje a komory, v přízemí hlavního stavení kancelář důchodního, obročního a listovního, moučný sklípek, klenutou místnost, spižírnu a kuchyně, pod hlavním sálem stříbrnici, sklípek na máslo a pekárnu. V hospodářském křídle byla prádelna, byt vrátného, snad i vinopalna, v podkroví i nad panskými pokoji se nacházel špejchar.⁶⁾ Za vlády Otty z Oppersdorfu v letech 1625 – 1630 pobýval na častolovickém zámku Bohuslav Balbín, jehož matka zde sloužila. Oppersdorfům náležely Častolovice až do roku 1684, kdy je Jan Rudolf Oppersdorf (vnuk Otty z Oppersdorfu) prodal Tomáši Černínovi z Chudenic. Černínové prodali v roce 1694 častolovické panství Adolfovi Vratislavovi ze Šternberka, jehož rodu zámek náleží do současnosti. ⁷⁾Za Šternberků zámek doznal několika stavebních proměn. První byla provedena v letech 1858 – 1874 Jaroslavem ze Šternberka, který jej upravil v tehdy módním stylu tudorské gotiky a tak zámek získal podobu anglického gotického sídla. Avšak za gotickými kulisami zůstalo renesanční jádro zachováno. Druhá přestavba, prováděná Jaroslavem Šternberkem, se pokusila sídlu vrátit opět jeho původní podobu. Podle návrhů B. Hochberga se nejdříve přistoupilo k přeměně hospodářské části, která byla zvýšena o jedno patro a po roce 1910 vídeňský architekt Hubert Walcher z Moltheimu odstranil novogotickou výzdobu a vrátil budově její renesanční vzhled.

Poměrně jednoduchá architektura renesančního zámku, kterou Oppersdofové na začátku 17. Století dokončili, však v sobě skrývala bohaté vnitřní vybavení. Pro renesanci příznačná byla i malířská výzdoba průčelí nádvoří, jak ji můžeme vidět zčásti i dnes. Z této doby se dochovaly ve čtyřech místnostech zámku dřevěné malované kazetové stropy. V tzv. Tobiášce, která sloužila původně jako jídelna, je na deskách stropu starozákonní výjev ze života žida Tobiáše. Tématem výzdoby Rytířského sálu jsou opět biblické příběhy ze Starého zákona. Původ výjevů na kazetových stropěch v posledních dvou pokojích, Kuřáckém a

Tapetovém, nalézáme v ilustracích Ovidiových Proměn německého rytce Virgila Solise, vydaných v Německu roku 1563, kopírovaných podle francouzského malíře Bernarda Salomona. Nejednotný rukopis napovídá o několika autorech maleb, jejich jména však neznáme. V roce 1985 bylo ukončeno rozsáhlé restaurování stropů, při kterém byly ztmavlé malby vyčištěny a odstraněny pozdější přemalby. Dnes máme možnost znovu obdivovat mimořádně bohatou a živou scénérii krajinných pozadí i ornamentu.

Jiným dokladem o nejstarší fázi výstavby zámku je malovaný znak stavebníků v jednom z pokojů. Manželka Adolfa Vratislava ze Šternberka, Anna Lucie, rozená Slavatová, přinesla do Častolovic věnem soubor portrétů, které po roce 1694 zdobily stěny pokojů. V Tobiášce nacházíme galérii českých králů a soubor v Rytířském sále představuje portréty předků. Z bohaté obrazové sbírky Šternberků, je nejhodnotnějším exponátem Podobizna mladého lovce od vynikajícího barokního malíře Karla Škréty, vytvořená těsně před rokem 1653. V expozici jsou dále instalována díla německých a rakouských malířů a díla nizozemských, italských a francouzských mistrů. Zájem Šternberků o antiku dokládají vykopávky z Pompejí, které získali do své sbírky.⁸⁾

V roce 1948 byl častolovický zámek a velkostatek odňat tehdejšímu majiteli Františku Leopoldu Šternberkovi a znárodněn. Na zámeckém nádvoří proběhla veřejná dražba, na které bylo možno někdejší zámecký inventář zakoupit. Řada obyvatel Častolovic tak učinila.

V roce 1949 byla část zámku nabídnuta k pronájmu podnikové škole národního podniku Textilia, která zde pořádala odborná a politická školení. V roce 1953 bylo do pravé části zámku umístěno odborné učiliště Kovoprůmyslu a v sedmdesátých letech byl zde internát. V místě, kde se nyní nachází překrásná růžová zahrada, bylo zřízeno víceúčelové hřiště. Určitou dobu byla v zámku zřízena mateřská škola a školní kuchyně.

Za působení správce JUDr. Matase bylo na zámku položeno 360 m potrubí, byla uvedena do provozu zámecká kašna, byla opravena elektroinstalace v historické části. Průběžně se opravovala střecha, hromosvody a fasády.

V roce 1988 se podařilo dceři posledních majitelů Dianě Šternbergové-Phipps přijet na americký pas poprvé do Čech a navštívit zámek. Výsledkem snah paní Diany Franzisky Sternbergové o navrácení rodového majetku byla skutečnost, že dne 30. 6. 1992 jí byl tento majetek navrácen. Pro všechny milovníky historie je potěšující, že nová majitelka ponechala i nadále zámek přístupný veřejnosti.

Na jaře se každoročně otvírá zámek pro veřejnost. Na schodišti se nacházejí zbraně ze 16. – 19. století, podobizny Šternberků, zlatý (rokokový) pokoj, znakový a modrý pokoj, místnost s empírovým zařízením. Dále Tobiáška s hodnotným mobiliářem, rytířský sál, kde se pořádají koncerty, kapli, brokátový (tapetový) pokoj a kuřácký salon. Všechny pokoje jsou udělány tak, aby budily dojem, že se v nich žije. Např. župan přehozený přes postel, vyšívané trepky, na stole prostřeno, přes léto jsou všude čerstvé květiny, na hracím stolku rozehraná šachová partie.

Paní Sternbergová musela zrekonstruovat hospodářská stavení, která nejsou přístupná veřejnosti, celé pravé křídlo (bývalý internát). V nově vybudovaných pokojích, které se veřejnosti otvírají jen jednou ročně, si můžeme prohlédnout nápadité přestavby této vyhlášené bytové architektky. Po úpravě obytného křídla lze na zámku ubytovávat i tu nejnáročnější klientelu.

2.5.3. Obec Častolovice před 300 lety

Řídící učitel v Častolovicích Gotthard Josef Lašek sepsal později v roce 1881 knihu „Častolovice nad Orlicí, jich popsání a dějiny“, ve které popisuje Častolovice takto:

„Nejstarší část Častolovice jest tam, kde stojí kostel, odtud šířilo se městečko na tu stranu k řece. Při kostele sv. Víta bývaly ode dávna fara a škola. Kromě těchto bývalo v Častolovicích 40 hospodářův usedlých, jeden obecní dům a pazderna, ze kterých vrchnosti platy vycházely. Také byl v městečku dům panský, který někdy Jířkovi Divišovi patřival a od vrchnosti přikoupen byl. To vše spravováno rychtářem a konšely od vrchnosti ustanovenými a z obyvatelstva vybranými.

Místnosti, kteréž vrchnosti patřily, byl velký počet. Přední z nich, zámek panský upraven byl v krásném slohu renesančním, obsahoval pěkné světnice panské s chodbou otevřenou, kteréž se lusthauz říkalo. Dole v zámku byly všelijaké sklepy a komory, kancelář, ve kteréž se věci důchodův se dotýkající řídily, čelední světnice, kuchyně, pekárna, humna, maštale. Ozdoben byl zámek vížkou, na kteréž se orloj s 2 cimbály nacházel, stavení to dosud stojí, majíc staré své místnosti, ovšem ke všelijakým jiným účelům přeměněné. Za nynějším zámkem byla ještě některá stavení, zejména vinopalna s prádlem na tak zvaném malém plácku a kůlně pro vozy, maštale, řezárna a chlévy pro hovězí dobytek na zadním place. Za těmito bylo ještě jedno stavení v nově od kamen vyzdvižené, v němž se koně proháněli, jízárna. Na něm schválně zdělány byly půdy pro skládání obilí, a okolo byl pěkný trávník. Nežli stavení to postaveno bylo, bývalo tu bělidlo. Domy ty od kolika let z povrchu zemského zmizely.

Kde jest nynější park, bývala obora zvířecí plotem tesaným dobře opatřena, v níž jeleny a jinou zvěř chovali. Při ní bývala chalupa pro oborníka čili hajného, který dobře dohlížel, přitom se nacházela ptáčnice pro koroptve aneb komora pro bažanty z prken složená. K oboře přiléhala štěpnice pěkným stromovím posázená a konečně bývalo v těch místech proti pivováru bělidlo. Kdesi za oborou chmelnice, na níž se všechen k pivováru potřebný chmel sklídl. Z jedné i z druhé strany předních vrat zámeckých byly dvě malé zahrady. Větší a pěknější zahrada byla na místě nynější zahrady panské. Dětila se na zahradu pro kratochvíl a kuchyňské věci a štěpnici. V prvnější sely a sázely se zahradnické byliny na 15 kusích špalíry od sebe rozdělených, tu a tam rozbíhaly se stezky, při nichž se pěkné mladistvé stromoví nacházelo. Kromě toho tu bylo stavení či byt zahradníkův se světnicí, v níž se přes zimu všelijaké zahradní věci zavíraly a ukládaly. Zahrada byla plotem tesaným vysoce ohrazena. Štěpnice vedlejší posázena jsouc stromy nově štěpovanými v hojnosti, dvojí užitek vynášela, neb se jí i travinami přes celý rok užívalo.

Proti zámku a pod školou býval pivovár s pánví měděnou, káděmi, hvozdem, humnem, sladovnou, spilkou, sklepy a obydlím pro sládku. Avšak bečvárna tu pro nebezpečnost ohně nebyla, nýbrž stála na vrchu zvláště.

Mlýn častolovický o 4 kolech moučných, páté jahelka a šesté stupní, také při něm olejna bývala. Vrchnosti vycházel ze mlýna pěkný užitek.

Za rybníkem bývala cihelna s pecí a hlinišťem a chalupa pro cihláře blíže ní. Při témže rybníce bývala i katovna. Na ten čas tu kata nebylo, nýbrž zakoupil se sem pohodný kostelecký. Starodávný dvůr panský býval tuším na Skalce, ale dozajista byl v městečku.

Patřivalo k němu dosti polí a luk, ale když Opršdorfové nový dvůr Polní postavili, obráceno jest veškeré podluží k tomuto dvoru a dvůr starý znenáhla zpusťl. Později rozprodáno to místo a postaveno několik chalup. Za kostelem byla zahrada panská, plotem ohrazena, již se říkalo včelnice. Za starodávna tu bylo kolik oulů včelích, ale ke sklonku 17. Století zanedbávalo se toto ušlechtilé odvětví hospodářství a jen jméno včelnice se ještě udrželo. Hlavní živností obyvatelstva bylo polařství. Každý soused měl dům a k tomu něco rolí, kterým to k výživě nestačilo, ti dělali kromě toho nějaké řemeslo, kupříkladu ševcovské, krejčovské, pekařské. Ve třech domech byly šenky, totiž u Jana Pekaře, u Václava Zidky a v domě obecním. Všude se jen panské pivo prodávalo. V starších dobách byli v Častolovicích tři řezníci a měli troje masné krámy, z nichž vrchnosti úrok dávali, ale toho času vysekával maso jediný Vácslav řezník. Shledati z toho lze, že bývalo sousedstvo možnější a před válkou třicetiletou i lepší stravy si dopřávalo, ale dlouhými válkami 1618 – 1648 zchudlo obyvatelstvo častolovické tak, že se potom v příčině stravy lečjaks odbývalo.“

2.6. Kulturní vstup

2.6.1. Kostel sv. Víta

Kostel sv. Víta je dominantou městečka viditelnou z nejbližšího širokého okolí. Původně zde stával dřevěný kostel sv. Kateřiny, založený zřejmě Půtou. Z původního kostela se dochovaly cínová křtitelnice opatřená českým nápisem: „Tato křtitelnice udělána jest do městečka Častolovic za kněze Jana Hradeckého od Jana Bassti konváře v městě Hradci 1571“. Ze starého kostela rovněž pochází krypta se třemi sklepy – prostřední je hrobka Půtů, zbývající dvě patří Oppersdorfům.

Text zápisu ze slavnostního položení základního kamene kostela sv. Víta:

„Ve jménu Páně. Amen. Na věčné díky, na paměť potomstvu.

Když byl rozbořen starý farní chrám v Častolovicích, o jehož trvání nebyla zachována žádná vzpomínka, který přece dle zdání trval přes 500 let, ze zbožného rozhodnutí a dobrotivým přivolením Jeho Jasnosti Excellence Pána Františka Filipa Nerejského, svatě římské říše hraběte ze Šternberku, pána na panstvích Zásmyky a Častolovice atd. a spolu pána na feudálních panstvích, městu a hradu Libozosa, Šarko, Leslo a Reuheršercích, rytíře zlatého rouna, obojího svatého císařského a královského Veličenstva skutečného tajného rady a komořího, rovněž i přednosta nejvyššího dvoru jejího svatě říše římské Veličenstva, zbožně

v Pánu zesnulé císařovny Josefy, velezasloužilého a nejdobrotivějšího patrona tohoto chrámu, byl vystaven chrám nový s týmž titulem sv. Víta, mučedníka.

Pro novou stavbu a vybudování byla mně nížeapsanému t. č. kurátoru tohoto chrámu udělena pravomoc od nejdůstojnějšího Pána Excelence pána Hermana Hanibala, císařské a královské říše hraběte z Plumeggenn z Boží a Apoštolské Stolice milosti biskupa královéhradeckého, obou císar. Král. Apoštolských Veličenstev skutečného tajného rady, infulovaného probošta slavného kolegiálního chrámu sv. Petra a Pavla v Brně, kanovníka katedrálního chrámu Olomouckého, pána na Višovicích, Chrasti atd. atd. – pravomoc a dovození, aby posvětil a vložil základní kámen. Tento slavný obřad byl vykonán v přítomnosti výše uvedeného vysokorodého pána, Jeho Excelence pana hraběte a patrona tohoto chrámu – od narození Páně roku 1770 dne 21. srpna.

Rovněž byl přítomen jeho velezasloužilý syn, Excelence nejjasnějšího Pán Pan Christián, svaté říše římské hrabě ze Šternberků, jeho císařského královského apoštolského Veličenstva skutečný tajný rada, komoří, rada gubernia svatého království českého, nejdůstojnější a nejzasloužilejší předseda pro sirotky, přelaskavý pán a pán.

Neméně bylo zkrášleno toto slavné uložení základního kamene milostivou přítomností nejjasnějšího Pána Pana Excelence Vincence, svaté říše římské hraběte z Valdstejnu a Wartenbergu, výše uvedeného Excelence Pána Pána patrona chrámu, podle genealogie rodu germánského, pána na panstvích Hradec Králové, Hirschberg atd. atd., obojího císařského královského apoštolského Veličenstva tajného skutečného rady, království českého dědičného, nejmilostivějšího pana a pána.

Nelze pominouti pro vykonané zásluhy pro nově budovaný chrám velmi ušlechtilého a dobrotivého pána Vilibalda Shulta, Jeho Excelence pána pana Františka Filipa Nerejského, svaté říše římské hraběte ze Šternberků sekretáře po mnohá léta velmi zasloužilého, který jsa přítomen tomuto veřejnému úkonu dojat vroucí zbožností spolupůsobil.

Ten, který světil a s shora uvedenými nejjasnějšími a vznešenými pány první kámen do nového chrámu vložil, byl Jan František Schlechta, Čech Pražan, dříve alumno světských kleriků žijících ve společnosti dle obecného rčení Bartolomějců, kdysi kaplan Carbonojanovických, později Divišovský a rovněž v úseku Litoměřickém bez diecézního titulu, šittenický a konečně v Zásmukách a stal se titulářem patrona jeho Excelence a farářem častolovickým, nyní již kurátorem v Častolovicích věku 26 a roků 63 let.

Základní kámen se zápisem byl položen v základech za hlavním oltářem. Přisluhovali při této slavnosti vysoce důstojný pán, urozený a ctihodný Jan Tadeáš Marcotus, magister svobodných učeních a filosofie, svatě theologie bakalář a toho času kurát Vinestenských.

Rovněž ctihodný pán Martin Čeněk z Bartenbergu a Veselí, Novobydžan, častolovický kaplan 16. rok. Mezi nesčetnými sem připutovavšími zástupy zasluhují zmínky také páni oficiálové ekonomie, tou dobou v Častolovicích:

Urozený pán Josef Lev Čech Žatečan, správce statků, pan František Diebl, pastýř Čech Pražan, pan Matěj Konrád, purkrabí Čech Pražan, pan Ignác Hol, správce obilí Čech Sázavan, všichni dobří katolíci a vynikající ctitelé kléru důstojného.

Všemohoucí a milostivý Pán posvět tuto budovu chrámu zároveň i s nejjasnějším rodem a slavnou rodinou a ochraň od každé zlé události a neštěstí do nekonečných věků, ať propůjčí dobrotivě živým své svatě požehnání a milost, zemřelým pak věčně odpočinutí.

Kdokoli bude po staletích čísti tuto stránku, necht' nám vyprosí věčné odpočinutí. Až my jednou uzříme Boha, budeme prositi za Vás.“

Nápis nad hlavním vchodem do kostela sv. Víta zní: „Deus remuneretur gratiis coelestibus prosperitatis e Sternberg.“ (Bůh necht' odplatí milostmi nebeskými dobročinnému rodu Šternberskému.)

Na hlavním oltáři se nachází obraz sv. Víta, nesený dvěma anděly, ostatní oltáře obrazy sv. Anny, sv. Jana Nepomuckého a sv. Kříže. Štíhlá věž kostela se vypíná do výšky 36 m. Na zvonici a do věže je možný přístup po točitém schodišti. Hodiny na hlavní věži měří čas od roku 1893. V roce 2004 byl původní mechanický hodinový strojek nahrazen elektronickým časovým strojkem, dálkově řízeným z Frankfurtu nad Mohanem. Zvon sv. Víta pochází z dílny královéhradeckého zvonaře Adama Taraby. Kostel byl do roku 1794 bez varhan, peníze na nové varhany byly získány z prodeje cínu, medu a vosku a zbývající finance doplatil hrabě Christian Šternberk. Varhany vyrobil Jan Jiří Spanel, truhlář a varhaník z Rokytnice v Orlických horách. Stavitel varhan při jejich výrobě strávil jeden a půl roku. Dne 15. prosince 1795 je nainstaloval do častolovického kostela a vyinkasoval za práci 500 zlatých.¹⁰⁾

U kostela je zřízena kostnice a kolem stavby se v dřívějších dobách rozkládal hřbitov. Hřbitov byl na konci 18. století zrušen a přestěhován ke kapli sv. Máří Magdaleny.

2.6.2. Kaple sv. Máří Magdalény

Pozdně gotickou kapli nechala vystavět roku 1580 paní Magdalena z Donína, manželka Fridricha z Oppersdorfu. Jedná se o jednolodní hřbitovní kostel bez věže. Stěny jsou členěny uzavřenými okny. Obraz v hlavním oltáři představuje Madonu s Ježíškem a pochází zřejmě z doby výstavby kaple z roku 1580¹¹⁾. Kaple vznikla pravděpodobně z praktických důvodů, kdy bylo nezbytně nutné založit nový hřbitov a uprostřed hřbitova nechala paní Magdalena postavit hřbitovní kapli. Po smrti Magdaleny z Donína se kaple zřejmě stala místem jejího posledního odpočinku. Nachází se přímo před oltářem a náhrobek neobsahuje žádný nápis. Domnívá se tak Josef Gotthard Lašek, který informaci o hrobce Magdaleny z Donína uvedl ve své knize o Častolovicích. Do nynější podoby byla upravena roku 1832. V roce 1969 se podařilo kapli sv. Máří Magdalény opravit. Zrekonstruovány byly omítky uvnitř stavby i vně, žlaby a malby. Náhrobní desky zůstaly na původních místech – zasazeny v obvodovém zdivu. Jedná se o náhrobní desky předků naší rodiny – rodiny Hlaváčkovy a Jelínkovy a dalších. Oprava byla financována ze sbírky místních občanů. V kapli se slouží mše svaté při pohřbech a svátcích. Letošní Vánoce byly pro mě a moji rodinu obzvlášť hezké, protože jsme byli pozváni do kaple sv. Máří Magdalény na vánoční zpívání při svíčkách. Jeden místní spoluobčan – František Albrecht si kapli pronajal a připravil si vystoupení s kytarou. Zahrál koledy známé i méně známé. Ke zpěvu se přidali i ostatní pozvaní. V kapličce byla zima, ale všechny nás hřál dobrý pocit z přicházejících Vánoc.

2.6.3. Zámecké návštěvy

Častolovický zámek navštívil rakouský císař František Ferdinand s chotí Sophií, jejíž matka Vilemína, rozená Kinská z Kostelce nad Orlicí, byla zpřízněna s častolovickými Šternberky. Příjezd arcivévody Ferdinanda d' Este na podzim roku 1904 je v dobových kronikách popsán následovně: „Arcivévoda s družinou přijel zvláštním vlakem před Pardubice a Hradec Králové, bylo to ve čtvrtek, v 18 hodin pomalu projížděl Týništěm. V osvětleném vagóně bylo dobře vidět arcivévodu v uniformě i jeho choť, kněžnu Hohenbergovou, rozenou Chotkovou, v červeném klobouku. Přednosta stanice trnul přitom úzkostí, aby vlak hladce projel. I menší trhnutí by ho stálo pokutu. V Častolovicích bylo

slavnostní osvětlení. Každý dům dostal od hraběte 5 korun na svíčky a prapor. Druhého dne, v pátek, se konal od deseti do dvanácti hodin menší hon v Častolovicích. Hlavní hon byl připraven za týnišťským Voklikem. Panstvo přijelo v několika „motorech“ na náměstí. Zde byl arcivévoda bouřlivě přivítán, vyslechl zdravotní představitelů města Týniště a po krátkém projevu odjel na honitbu. Každý, kdo jen mohl šel pak „Na kopec“ podívat se na hon. Střelci šli ve dvou skupinách. První zavezl z „Jagerhausu“ pan Marek kočárem k remízku po pravé straně silnice k Častolovicům naproti voklické hájovně a druhá šla od Stávku. Obě skupiny se sešly u kapličky stojící u cesty k voklické hájovně. Po skončení honu hlásil tehdejší lesmistr Tanzer na výřadu 2 989 kusů. Hned však po odjezdu panstva se zjistilo, že lesní Blumenfeld zapomněl hlásit dalších 400 kusů. Tanzer odjel hned do Častolovic hlásit chybu hraběti. Ten tím byl velmi rozmrzen, prohlásil však, že na původním hlášení nejde nic měnit, vrhalo by to divné světlo na lesní personál. Tak nebyl výsledek honu uspokojivý, vždyť měsíc před tím bylo do revíru vypuštěno 2 700 bažantů, které pan hrabě zakoupil za 9 000 zlatých. Marně na toto vydání žehrali fořti a lesmistři. Ten den k půlnoci odjel arcivévoda opět zvláštním vlakem. Předtím ještě vyslechl v častolovickém zámku koncert pěveckého sboru, objednaného až z Vídně. Byl prý velmi spokojen a sám se pozval na hon v příštím roce.⁹⁾

Z dalších návštěv dne 18. 3. navštívila paní Dianu Sternbergovou tehdejší první dáma republiky paní Olga Havlová. Další návštěvou poctil novou majitelku zámku prezidentský pár 21. 6. 1992. Návštěvy se účastnil také Pavel Tigrid a Jan Ruml. (Osobně si na to vzpomínám, když se tato návštěva objevila na nádvoří našeho zámku, byla jsem zrovna s přáteli na prohlídce, okny na arkádové chodbě jsme pozorovali, jak Václav Havel předává obrovskou kytici bílých kal paní Sternbergové. Bylo cítit, jak rádi se shledávají.) Na zámku byl také baletní mistr Vlastimil Harapes, filmař Vít Olmer a další.

Na zámku v Častolovicích se konalo jednání Visegrádské čtyřky. Došlo k tomu 22. 8. 2002, celé Čechy a Moravu zrovna sužovaly ničivé povodně. Jednání se účastnil Václav Havel – český prezident, Ferenc Mádl – maďarský prezident a Alexander Kwasniewski – polský prezident. Ze zdravotních důvodů se návštěvy nezúčastnil slovenský prezident Rudolf Schuster.

2.6.4. *Hudečkova vila*

V Komenského ulici ve směru na Rychnov nad Kněžnou se nachází dvoupatrová vila s rozsáhlou zahradou. Směrem k řece Bělé se nachází zahrada s řadou vzácných a exotických stromů. V zahradě stával také umělecký ateliér. Vila a přilehlé prostory se staly druhým domovem akademického malíře Antonína Hudečka, syna Jiřího Hudečka, sochaře Ladislava Beneše, operní věvkyně Mariany Vorlové, sochaře Jaroslava Vorla a jejich rodin. V tomto kulturním stánku vznikla celá řada významných uměleckých děl.

2.6.5. *Počátky divadla*

Počátky divadla jsou spojeny s pouličními a kočovnými spolky, které při různých příležitostech navštěvovaly také naši obec a sehrály zde nejedno představení. Tato představení se stala impulsem mladší generaci, která projevila snahu o založení vlastního divadelního spolku. Počátkem roku 1843 bylo uděleno divadelním nadšencům v Častolovicích povolení sehrát 6 divadelních představení za rok. Výtěžek z divadel musel být použit k dobročinným účelům. Divadlo se hrálo v Panském domě. V prvním poschodí se nacházel sál, lidově zvaný „dupárna“, kde se odehrávala většina divadelních představení. Vedení nově vzniklého divadelního spolku se ujal kaplan Karel Voříšek, pod jehož taktovkou byly sehrány první divadelní hry. Karel Voříšek přišel do Častolovic kolem roku 1840, ihned se zapojil do kulturního i společenského života v obci a za své zásluhy byl roku 1875 jmenován čestným občanem městečka.

Na dílo Karla Voříška navázal další kněz Antonín John, povoláný do Častolovic ze Solnice. Antonín John vypracoval položil základ divadelního spolku Klicpera. Stal se jeho ředitelem až do roku 1877, kdy z Častolovic odešel. Za jeho působení byly sehrány obtížné kusy, jejichž názvy se bohužel nedochovaly. V letech 1872 – 1880 bylo pořízeno jeviště a nová opona. Divadelníci se stali součástí kulturního života v obci, neobešel se bez nich žádný ples ani masopust. V prvním desetiletí 20. Století zanikl hostinec v Panském domě a divadlo se přesunulo do hostince U Lva. V období 1. světové války se hrálo na provizorním jevišti z prken položených na sudech nebo dřevěných podstavcích. Původní sál tvořila malá místnost se 4 okny do dvora a s malou kruchtíčkou pro hudebníky. Tehdejší jeviště bylo malé a velice úzké. Osvětlení sálu zajišťovaly petrolejové lampy, které byly později v roce 1921 nahrazeny elektrifikací. Činnost divadelního spolku vzkvétala. Roku 1915 divadelní spolek ukončil své působení, neboť někteří členové odešli na frontu.

K obnovení divadelních aktivit v Častolovicích došlo kolem roku 1919, kdy bylo sehráno několik představení. Většinu hlavních rolí tehdy ztvárnil Josef Rojek, brilantní improvizátor a komik. Domovskou scénu poskytl sál hostince U Lva. Vzhledem k tomu, že řada spolků objevila v pořádání divadel zdroj financí pro své pokladny, začaly vznikat nové divadelní odbory i u jiných organizací. Vedle Sokola se začal divadlem zaobírat Sbor dobrovolných hasičů Častolovice, A. F. K., církve a politické strany. Herci i režiséři se prolínali v různých odborech, bylo tomu tak do roku 1944.

Po vypuknutí 2. světové války činnost divadelníků pokračovala, ale v omezené míře. V poválečné době byl obnoven jednotný spolek divadelních ochotníků Klicpera. Rovněž jeviště a scéna procházely určitým vývojem. Roku 1954 bylo například na sále restaurace U Lva instalováno otáčecí jeviště.

2.6.6. Přírodní divadlo

Myšlenka na zřízení přírodního divadla vznikla někdy ve 30. letech 20. století. Tento návrh podporoval zejména známý častolovický režisér a divadelník Ing. Páv. Přípravné práce započaly úpravou terénu v roce 1952 a byly financovány divadelním odborem. V roce 1955 byla obci udělena dotace na 335.000,- Kč. Při konečném sčítání činil celkový příspěvek od odborů 438.000,-Kčs. Architektonicky divadlo vyprojektoval stavitel Václav Procházka, který jej velice vkusně umístil do romantického koutu přírody. Hlediště tvořilo půlkruh a nacházelo se na západní straně areálu. Na vzniku divadla se podílelo velké množství nadšenců. Stavba přírodního amfiteátru byla dokončena v roce 1956. Ve své době patřilo divadlo k nejkrásnějším v Královéhradeckém kraji. Rok 1956 byl význačný také tím, že právě před sto lety zemřel v Plzni Josef Kajetán Tyl, proto se nelze divit, že divadlo bylo pojmenováno – Divadlem Josefa Kajetána Tyla. Slavnostní otevření se uskutečnilo 22. července 1956 divadelním představením Naši furianti. Scénu navrhl akademický malíř Jiří Hudeček.

3. Cílové skupiny dětí a mládeže

Mateřskou školu v Častolovicích navštěvuje 81 dětí, z toho je 24 dětí předškolního věku. Základní školu v Častolovicích navštěvuje 330 dětí.

Základní školu Gutha-Jarkovského v Kostelci nad Orlicí navštěvuje 455 dětí, z toho 20 – 30 dětí žadatelů o azyl.

3.1. Charakteristika dítěte předškolního věku

Jako mladší školní věk označujeme dobu od 3 do 6 -7 let. Pro předškolní věk jsou charakteristické změny v tělesných a pohybových funkcích, v poznávacích procesech, v citovém i společenském vývoji. U dětí předškolního věku se zvyšuje úroveň myšlení, zkvalitňuje se vnímání, zlepšuje se paměť. Nejpřirozenější činností dětí tohoto věku je hra. Hra má mimořádný význam pro rozumový, mravní a citový vývoj. Hra je jednou z nejzákladnějších potřeb dítěte. Významným druhem činnosti tohoto období je kresba. Kresba má mnoho společného s řečí, protože prostřednictvím kresby dítě vyjadřuje svá přání, myšlenky a city. (Langmeier, Krejčířová, 1998)

3.2. Charakteristika dítěte mladšího školního věku

Jako mladší školní období označujeme dobu od 6 – 7 let, vstupu do školy, do 11 – 12 let. Život dítěte je rozdělen mezi školní práci, hru a volnou zájmovou činnost. Toto období bývá označeno jako období střízlivého realismu – chce pochopit svět a věci v něm doopravdy. Můžeme to pozorovat v kresbách, písemných projevech atd. Jeho morální usuzování je konvenční. Ve školním věku chce být dítě aktivní, nebýt jen pasivním příjemcem informací, chce vše dělat vlastní činností. Abstraktní pojmy si osvojuje na konkrétních příkladech. Dostává se k logickým operacím, které trvá až do 11 – 12 let. Dítě chápe identitu, lépe chápe příčinné vztahy. Již se nespokojuje s jednoduchým soudem, žádá složitější vysvětlení jevů. Vnímání dítěte je stále přesnější a představy jsou až neuvěřitelně detailní. Dokáže lépe ovládat pozornost. Dítě si osvojuje nové způsoby učení a jeho paměť je stabilnější. Na dítě již nemá největší vliv pouze rodina a sourozenci, ale také učitelé, vychovatelé a spolužáci. Celkově se rozvíjí emoční inteligence a emoční stabilita (Vágnerová, 2005)

3.3. Charakteristika dítěte staršího školního věku

Jako starší školní období označujeme dobu od 11 – 15 let. Charakteristické pro toto období je hledání přijatelné sociální role, přičemž nedostatek zkušeností a preference svých vlastních zájmů bývá často důvodem pro konflikty a nedorozumění, především v komunikaci s dospělými. (Vágnerová, 2000) Významnou změnou prochází oblast vztahů s vrstevníky,

rodiči a přáteli. Důležitým aspektem této změny je rozvoj komunikačních dovedností, které jsou předpokladem pro úspěšné fungování vztahů. Nejdůležitější jsou však pro pubescenty mnohdy vztahy s vrstevníky. Umožňují jim výměnu názorů, sdělování pocitů, dochází k nápodobě chování a jednání. Často se v tomto období děti stávají členy určitých skupin, ať formálních - sportovních, zájmových či neformálních. Tam, kde nefunguje vhodný model pro nápodobu žádoucího chování rodina, tam slouží k tomuto účelu chování členů těchto skupin (Vedoucí oddílu, trenér, vychovatel, členové skupin). (Vágnerová, 2000) V období dospívání dochází rovněž k vývoji morálky, kdy děti začínají být přesvědčeny o tom, co je správné a co ne, začínají si uvědomovat, že některá aktuální rozhodnutí mohou ovlivnit jejich další život.

3.4. Děti žadatelů o mezinárodní ochranu z pobytového střediska

Pobytové středisko funguje 11 let. Azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že je cizinec pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. V případě, že je osobou bez státního občanství ve státě jeho posledního trvalého bydliště, azyl se uděluje natrvalo. Někteří žadatelé budou moci zůstat v České republice, jiní budou nuceni se vrátit zpět do země původu, odkud s nadějí na lepší život, odešli. V době otevření nebyli občané města příliš nakloněni jeho existenci a někteří možná nejsou doposud. Jiní naopak dokáží této skutečnosti využít ku prospěchu svému i ostatních spoluobčanů. V základní škole zpracováváme projekty zaměřené na volný čas dětí žadatelů o mezinárodní ochranu. Pořádáme společné výlety, soutěže, zájmová odpoledne. Pro místní občany jsou to zejména nové zkušenosti, možnosti a příležitosti. V pobytovém středisku jsou dvě dílny pro zájemce z řad cizinců. Řezbářskou dílnu vede Mgr. Baghdasar Khanbekyan z Arménie a dílnu ručních prací jeho žena Zina. V budově volnočasových aktivit jsou výtvarné dílny, kam mohou chodit žáci základních škol z okolí. Některé děti jsou ve škole velice úspěšné i přes jazykovou bariéru, naučily se velmi dobře česky. Jeden Ukrajinec dokonce reprezentoval naši školu na olympiádě z českého jazyka. Jiné zase mají velké obtíže se zvládnutím základního učiva. Nechodí včas do výuky ani si nenosí pomůcky. Některé děti mají ctižádost a snaží se všechno pojmout a zvládat, některé nemají takový zájem nebo podporu rodiny. V pobytovém středisku jsou děti z Čechenska, Arménie, Ukrajiny, Turecka, Afghánistánu, Iráku, Rumunska a dalších zemí. Cizinci, které je možné

v táboře potkat, jsou velmi příjemní, ochotní, komunikativní. Dám-li se s nimi do hovoru, hrozí, že rozhovor bude utnut pláčem, protože nechtíc se dotknu bolesti, kterou si přinášejí ze svých domovů a je ještě příliš silná.

Odlišné tradice na Vánoce

Nejpodobnější rituály jsem slyšela od lidí z evropských zemí. V Arménii dostanou děti dárky pod stromeček dne 31. prosince v noci (dle juliánského kalendáře), když spí. Např. Na Filipínách se podává na Vánoce ovocný salát, v Ázerbájdžánu ozdobený koláč, v Maroku pohostí lidé návštěvu beranem, cukrovím a čajem. V Rumunsku se pečou holoubata a také celá krůta. V Nigérii je druh svátečního pokrmu závislý na finančním stavu rodiny či jednotlivce. V závislosti na něm si ti bohatší kupují kozu či krávu, chudší pak kuře a ryby, aby oslavili narození Ježíše Krista. Židé slaví na konci roku Chanuku. Tento svátek bývá označován jako židovské Vánoce, ale je to omyl. Svátek, který bychom mohli považovat za Vánoce je Roš hašana a označuje Nový rok. „Tradičně se podává jablko s medem, části beraní hlavy jako symbol vůdcovství či mrkev symbolizující plodnost.“ Říká pán z Izraele.

Muslimové v Dagestánu a dalších státech střední Asie oslavují Nový rok až 21. března. Ač se muslimský Nový rok oslavuje na jaře, má něco společného s oslavou vánočních svátků tak, jak je známe my. Čtyři týdny před 21. březnem zapalují svíčky, každé úterý jedna. První svíčka je znamením vody, druhá znamením země, třetí ohně a čtvrtá je znamením vzduchu. Na začátku období čtyř týdnů před 21. březnem dávají na talíř nebo mísu pšeničná zrna, která přikryjí gázou a zalijí vodou a dále pravidelně zalévají. „Semen“, který vyroste, ováží červenou stuhou a 22. března to posílají po řece do moře. Večer 21. března všichni zapalují oheň, přes který skáčou, a u toho říkají: „Tvůj blesk pro mne a můj strach tobě!“ 22. března přichází jaro a v tento den začíná muslimský nový rok. Ráno se všichni vzájemně polévají vodou. Lidé se navzájem navštěvují, na oslavu mají přichystané jídlo a pečivo. Každý by měl poskytnout jídlo alespoň sedmi návštěvám. (Informace o Dagestánu poskytla paní Fatimat.)

Školní docházka v Arménii

Od rodičů dětí, kteří chodí do naší základní školy jsem se dozvěděla, jak je to se školní docházkou v Arménii. Arménská republika není členem Evropské unie, ale svým státním

systemem rozhodně nezaostává a školství vždy měla a má na vysoké úrovni. Děti jsou, stejně jako v ČR, ve třech letech přihlášeny do mateřské školy, kde se v předškolním věku připravují na nástup do ZŠ. Mimořádně nadané děti jsou běžně přijímány do první třídy již v pěti letech, na základě rozhodnutí učitelky z mateřské školy a ředitelky základní školy. Stejně jako české děti i děti v Arménii se musí dostavit k zápisu, kde se po nich vyžadují podobné úkoly, jako po dětech českých. V šesti letech dítě nastoupí do základní školy, která má 10 tříd. V 8. Třídě však mohou děti již skládat závěrečné zkoušky jejichž výsledkem je osvědčení, že absolvovaly tuto docházku a mohou se hlásit na učební obor a střední školu. Většinou děti zůstávají ve škole až do 10. třídy. Na jejím konci skládají maturitu z devíti předmětů a mohou se hlásit na školu vysokou. Vyučují se zde předměty, jako např. arménština, biologie, matematika, zeměpis, přírodověda, fyzika, tělesná, výtvarná a hudební výchova. Děti se vedle mateřského jazyka povinně učí i jeden ze světových jazyků (angličtinu, němčinu, francouzštinu) a nepovinně ruštinu. Školní pomůcky dostávají žáci od státu zdarma. Typické byly pro arménské školy do roku 1989 uniformy jednotné pro všechny žáky základní školy. Od roku 1989 již uniformy v Arménii nejsou požadovány.

Děti žadatelů o mezinárodní ochranu přinesly do školy nový svěží vítr. Už si naše děti zvykly na dívky zahalené v burkách a dlouhých šatech. O přestávkách se učí tance různých národů. Děti žadatelů striktně dodržují pravidla, která znají z domu. Například nesmějí zpívat, kreslit zvířata a vůbec kreslit. Těchto aktivit se odmítají účastnit. Iráctí chlapci mají potíže s ženskou autoritou, to bývá ve škole velký problém, protože nerespektují učitelky ani spolužačky. V jedné třídě děti vytvořily vlastní komunitu a o přestávkách se bavily mezi sebou jen kazašsky. Naučení českého jazyka jim trvalo delší dobu. Někteří chlapci veškeré konflikty řeší pěstmi, neznají omluvu a podání ruky na usmířenou.

V rámci různých projektů děti připravují tradiční pokrmy a nabízejí všem dětem ze školy k ochutnání. A to není jen tak uvařit tolik jídla. Jsou pak šťastné, když jejich jídla našim dětem chutnají.

4. Praktická část

V praktické části jsem sestavila metodiku, jak pracovat s dětmi ze základní a mateřské školy a s integrovanými dětmi žadatelů o azyl, aby si vytvářely vztah k místu, kde žijí. Cílem praktické části bylo připravit projekty pro děti a mládež. U každého projektu je napsána cílová skupina a cíl. U zrealizovaných projektů je napsána reflexe.

4.1. Projekt č. 1 Častolovice – historie obce a školství

Cílová skupina: žáci 1. - 5. ročníku, kteří navštěvují školní družinu, žáci žadatelů o azyl

Místo konání: Místní knihovna, zasedací místnost úřadu městyse, učebna informatiky 5. A

Cíl: seznámení se s historií obce

Beseda s kronikářkou

Seznámení se s ukázkami kronik naší obce

Spolupráce ve skupinách (každá řeší zadaný úkol)

Seznámení s vývojem školství v naší obci

Program:

1. den

Knihovna – Zjistit, jaké dostupné publikace se nachází v naší knihovně, které se týkají historie obce /utvoření skupinek, vyhlášení zadaných úkolů, práce s publikacemi, pokud žáci nenajdou hledané údaje v knize, která jim je určena, mohou vyhledat na internetu

Skupinka č. 1

Zjistí a zapiš jména osobností, které žily v Častolovicích a pokus se zjistit, co z nich udělalo osobnost, čím byly zajímavé, výjimečné, případně – století, ve kterém žily, kde bydlely.

Skupinka č. 2

Jaké historicky významné památky se nacházejí v naší obci? (Budovy, pomníky, sochy...)
Ke každé napište 3 – 5 vět.

Skupinka č. 3

Najděte na mapě názvy řek a rybníků, které se nacházejí v obci. Zapište, co jste zjistili.

Zjistěte, kde jsou v obci zelené okrasné plochy (parky) a jak se nazývají.

Jaké hory jsou naší obci nejbližší? Jak se nazývá nejvyšší vrchol a kolik má metrů?

Skupinka č. 4

Připravte si povídání o našem regionu, využijte knížky pana Ludvíka Uhlíře o zvířatech a rostlinách. Každý ze skupinky si vybere 3 obrázky, o kterých si připraví 3 věty, proč si je vybral a co je na nich zajímavého.

2. den

Návštěva Úřadu městyse v Častolovicích, beseda s kronikářkou paní Martou Jelínkovou – jak vlastně kronika vzniká, co se do ní zapisuje a jak, seznámení s ukázkami místních kronik, poznávání památek, sběr informací z kronik

3. den

Práce ve školní družině, případně v počítačové učebně. Žáci pracují s vypůjčenými publikacemi ze školní knihovny, obecní knihovny nebo z knížek, které si sami přinesli. Žáci připraví ze zjištěných informací kvízové otázky typu:

- a) vyber z následujících možností správnou odpověď – V obci Častolovice žije v současné době 1200 obyvatel, 1400 obyvatel, 1650 obyvatel
- b) Malíř, který koupil vilku v Častolovicích Na Skalce se jmenoval: Antonín Slavíček, Antonín Hudeček, Mikoláš Aleš
- c) Zámecké rodinné sídlo v Častolovicích patří potomkům rodu Bubnů, Kolowratů nebo Šternberků
- d) Dominantní historickou stavbou ve středu obce je kostel sv. Víta, kostel sv. Jiří, kostel sv. Marka
- e) Které kulturní osobnosti nežily v Častolovicích - vyber: J. Guth Jarkovský, Jiří Hudeček, Bohuslav Balbín, Jiří Lukášek, Karel Poláček, František Palacký, Jára Cimrman
- f) Jak se nazývá řeka, která protéká Častolovicemi: Bělá, Orlice, Kněžná
- g) Věděl(a) bys, jak se jmenuje autor knihy Častolovice, který letos oslaví 39 narozeniny?
Jiří Kudláček, Jiří Václavík ml., Jiří Kalousek
- h) Podle mapy urči na jaké ulici se nachází místní knihovna.

4. Den

Stopovaná s plněním úkolů, které děti samy připravily.

Na závěr: Návštěva kostelní věže, možnost pozorování Častolovic z nejvyššího možného místa, pořízení fotografií, hra na varhany

Reflexe

Projekt se zúčastnily děti od 1. do 5. třídy. Zajímavé bylo pozorovat, jak spolu děti spolupracovaly (věkový rozdíl byl 5 let). Mladší děti vybíraly knížky, prohlížely si spíše obrázky. Starší se pokoušely zjistit konkrétní informace a zapisovaly si poznámky. Skupinka č. 4 si připravila povídání, záměrně jsem do ní vybrala děti, které se nestydí mluvit. Každé dítě si vybralo zajímavý obrázek a nestydělo se mluvit před ostatními. Ostatní je odměnily potleskem. Ostatní skupinky si zapisovaly informace na velké čtvrtky a paní knihovnice jim dala i obrázky a mapy na vystříhnutí. Druhý den jsme navštívili Úřad městyse. Paní kronikářka ukázala dětem kroniky a vzala je do Hudečkovy galerie, kde si mohly prohlédnout obrazy Jiřího a Antonína Hudečkových. Děti byly zvědavé. Třetí den si děti připravily jednoduché i složitější otázky pro své spolužáky, pracovaly ve stejných skupinkách, ale některé děti chyběly, protože měly kroužky, ale některé chodí do ranní družiny a otázky vymýšlely zvlášť. Tady jsem musela dětem hodně pomáhat s formulacemi otázek, bylo to pro ně obtížné. Na stopovanou nedošlo. Udělaly jsme kvízové odpoledne ve družině. Každá skupinka povídala o všem, co zjistila a na konci svého povídání dala ostatním dětem otázky, které si připravila. Děti se snažily, ale odpovídat chtěly všechny najednou. Kdo věděl odpověď, přišel ji skupince pošeptat a postavil se mimo ostatní, aby měl prostor další, kdo znal odpověď. Kdo dobře odpověděl, získal barevný papírek. Na konci si papírky sečetly a prvních 10 dětí bylo odměněno pohledy Častolovic, lízátky a každé dítě dostalo mapu regionu Častolovic – dárek od Úřadu městyse.

Děti se seznámily s historií obce, některé besedovaly s paní kronikářkou, jiné to moc nebavilo, kroniky si prohlédly se zaujetím, snažily se spolupracovat. Hodnocení od dětí - některé nemají rády besedy, jiným se připravená akce líbila. Jsou děti, které by nejraději sportovaly a návštěva knihovny ani Hudečkovy galerie jim nepřišla zajímavá.

Hádanka: Dá se to otevřít nebo se dá dovnitř jít?

4.2. Projekt č. 2 Celodenní výlet s „Poznávání hradů a zámků na Divoké Orlici“

(Volím vlastivědnou vycházku, protože děti nejsou zvyklé chodit, tráví spoustu svého volného času na počítačích, hodně jich i sportuje, ale bývají zaměřeny na jeden druh sportu. A to tak, že rodiče je někam zavezou na trénink, tam 2 hodinu trénují a pak je zase odvezou domů, kde si sednou k počítači. Na vycházce si mohou povídat, hýbou se, zažijí dobrodružství a dozvědí se něco z historie a odnesou si třeba nějaký zážitek)

Cílová skupina: žáci 8. ročníku

Cíl: Seznámení žáků osmého ročníku s krásným okolím jejich bydliště, s historií hradů a zámků, prohloubení vztahů mezi žáky, učitelem a asistentkou pedagoga, prožít dobrodružnou výpravu do minulosti.

Potřeby na výlet: Turistická mapa – Podorlicko a okolí, dobrá obuv, pití, jídlo vhodné k opékání na ohni a svačina, fotoaparát, blok na poznámky, psací potřeby

Žáci si utvoří 4 skupiny po pěti, každá skupina dostane blok na poznámky, tužky a pastelky. Během výletu si budou zapisovat různé zajímavosti o místech, které navštívíme, o osobnostech, o věcech, které zažijí. Také je požádám, aby vyjádřili svoje pocity – např. jak na ně působí různá místa – (hladomorna na hradě Potštejn, krajina okolo Divoké Orlice atd.)

Mapa

Východiskem k výletu, který lze během celého dne zvládnout pěšky, je nám Žamberk. Do Žamberka se dostaneme vlakem. Na Kapelském vrchu (470m) nad městem se vedle kaple sv. Rozálie nachází Tyršova rozhledna z roku 1932, přezdívaná jako Rozálka. Od nádraží v Žamberku, které leží stranou středu města, můžeme k Liticím vyrazit přes centrum města, kde se napojíme na modrou turistickou značku, vedoucí okolo rodného domku Prokopa Diviše k Divoké Orlici v Helvíkovicích. Cestou seznámím děti, i když zde je spíše na místě použít výraz mládež, s významnou osobností Prokopem Divišem. (Info o Prokopu Divišovi v příloze)

Průběžně žáky nenápadně kontroluji, zda si píší nějaké poznámky.

Dále pokračujeme přes Bohousovou k Litickému hradu.(Viz zeměpisný vstup)

Další úsek výletu vede od sochy sv. Anny ve stráni pod Chlumem po pravém břehu Divoké Orlice. Romantiku údolí, sevřeného mezi návršími Chlumu a Kletné, podtrhuje legendární trampská osada Kamarád pod stejnojmenným vodopádem na Tovaryšském potoce. Její slávu pomalu, ale jistě odnesly vody Divoké Orlice. My se tady zastavíme a děti rozdělají oheň a opečeme si klobásky, topinky nebo jablka. Chvilí spočineme a necháme na sebe dýchat romantiku, vůni lesa, vody, čistého vzduchu a zpěv ptactva nebeského.

Po odpočinku se přesuneme přes osadu Brná do Potštejna, kde se ve středu městečka nachází nově opravený zámek Potštejn (viz zeměpisný vstup)

Tady se s dětmi rozhodneme, zda raději navštívíme hrad Potštejn či zámek Potštejn. Dám hlasovat, každý má jeden hlas. Nadpoloviční většina rozhodne. (O hradu Potštejn podrobněji v příloze)

Z hradu se navrátíme na rozcestí Pod hradem a odbočíme na žlutě značenou cestu doprava. Prudce klesající cesta nás dovede k Divoké Orlici na louku Vochtánku. V romantickém koutě se nachází tábořiště a restaurace s pianem ve stylu saloonů na Divokém západě. S dovolením majitele si s dětmi zahrajeme na piano několik písní a po odpočínutí se vydáme lipovou alejí směrem do Častolovic. Ale nepůjdeme po mostě, nýbrž se přes řeku přehoupneme. Zde u řeky přijde čas na zážitkovou pedagogiku. Na jednom místě je umístěna dlouhá houpačka přes řeku. Houpačka visí uprostřed řeky a někdo se bude muset obětovat, svléknout se a houpačku podat. Pokud nebude dobrovolník, dojde k losování ze všech zúčastněných. Potom se celá třída po jednom přemístí na druhý břeh. Houpačka se musí

pořádně rozhoupat, aby se správným hodem dostala zpátky a mohl na ni nastoupit další. (Děti jsou 14 – 15 leté, měly by to zvládnout. Pokud bude mít někdo velký strach, je možné řeku přejít opodál po mostě.) Když vše dobře zvládneme vydáme se dál a půjdeme červeně značenou turistickou cestou Dr. J. S. Gutha – Jarkovského, která nás nad úvalem Divoké Orlice postupně dovede do Kostelce nad Orlicí.

Z Kostelce nad Orlicí se po zelené turistické značce podél tratě dostaneme do Častolovic. (Vítek, Leschinger, 2011) Pokud budou mít děti ještě chuť učit se novým věcem, mám pro ně připravenou sportovní disciplínu, která spočívá v tom, že se mezi dva stromy pevně připevní speciální lano do výšky 0,5 m (aby byl pád bezpečný) a cílem je toto lano přejít bez držení a bez pádu. Cvičí se tak rovnováha a zručnost.

Dětem budu průběžně připomínat, aby si dělaly poznámky. A požádám je, aby se pokusily nakreslit tužkami renesanční zámek v Častolovicích.

V závěru dne si projdeme poznámky, ale myslím si, že budou děti hodně unavené, tak necháme zhodnocení výletu na další den. Děti si po skupinkách připraví prezentace v power pointu, mohou využít vlastních fotografií, které nafotí a vlastních poznámek, postřehů. Prezentace budou uloženy na školním serveru a mohou sloužit jako námět na výlet pro další třídy naší školy.

Reflexe:

Tento projekt nebyl zatím zrealizován, snad nám to vyjde koncem června.

4.3. Projekt č. 3 Ferda mravenec

V našem regionu byla už od pradávna silně zastoupena řemesla. (Viz příloha Častolovice před 300 lety) V obcích se dařilo krejčím, řezníkům, truhlářům, obuvníkům, švadlenám, košíkářům a dalším řemeslníkům. Další projekt, který proběhl ve školní družině na jaře se nazýval Ferda mravenec.

Cílová skupina:

- Žáci školní družiny (1. – 5. Třída)
- Děti žadatelů o azyl

Cíl:

- Získání vztahu ke svému rodnému městu, kde se dobře dařilo řemeslníkům (české děti)
- Formování kamarádských vztahů mezi dětmi naší školy a dětmi žadatelů o azyl
- Rozvoj jemné motoriky
- Rozvoj fantazie

Místo konání:

- Zahrada školní družiny
- Herna ve školní družině

Obsah:

1. stanoviště – výroba medailí

Pomůcky: kulaté tácky, nůžky, pastelky, mašle, děrovačka, obrázek Ferdy mravence, barevné stužky, lepidlo

Postup: Nalepit obrázek Ferdy mravence na tácek, obrázek vybarvit. Pomocí děrovačky udělat dírky okolo tácku. Vybrat si stužku a vyplétat medaili buď podle tří vzorů nebo podle vlastní fantazie

2. stanoviště – vyplétání branek barevnými stužkami

Pomůcky: barevné stužky, nůžky, fotbalové branky

Na zahradě školní družiny jsou dvě fotbalové branky.

Postup: Pomocí barevných mašlí proplétat vzor na brance. Důležité je dodržet pravidelné střídání, aby se vytvořil obrazec.

3. splétání sisálových provázků do copánků

Pomůcky: sisálové klubko, nůžky, 30 cm dlouhá šablona na odměření sisálového provázku, mašličky na zakončení

Postup: Odměřit si 3 stejně dlouhé provázky podle šablony. Na začátku svázat stužkou. Podle vzoru plést copánek – děti si mohou vzájemně vypomoci tak, že si provázky podrží. Uvázání mašličky na konci.

4. stanoviště – zatloukání hřebíků

Pomůcky: hřebíky, kladívka, dřevěné špalky, tesařská tužka

Postup: Děti se mohou rozhodnout, jaký si vyberou geometrický tvar, ten si pak nakreslí na špalek a zatloukají hřebíčky do zvoleného a nakresleného tvaru.

5. stanoviště – opičí dráha – překonávání překážek

Pomůcky: díly ze stavebnice na překonávání překážek

Postup: Děti překonávají překážky – přelézání, podlézání, kličkování, prolézání tunelem, přeskokováním

6. stanoviště – stavění ze stavebnice (tuto činnost mají oblíbenou hlavně děti žadatelů o azyl, protože ji v uprchlickém táboře nemají)

Postup: Děti mohou postavit libovolnou stavbu, vždy spolupracují skupinky o čtyřech až pěti dětech

Reflexe:

Děti mají projektové dny rády, vždycky se na ně těšily. Těšily se na soutěžení, vyrábění, pobyt na zahradě a těšily se také na to, že si budou moci odnést nějaké hotové výrobky. Děti byly uvítány na projektovém odpoledni, přivítány byly i děti čekatelů o azyl. Byly poučeny o bezpečnosti při práci (hlavně při práci s nůžkami, kladívky a hřebíky). Děti byly seznámeny s jednotlivými stanovišti. Jednotlivá stanoviště libovolně absolvovaly – na pořadí nezáleželo. Na prvním stanovišti trávily děti nejvíc času. Musely udělat spoustu úkonů, ale odměnou jim byla krásná vlastnoručně vyrobená medaile. Některé děti měly potíže s přesností, pečlivostí a trpělivostí, ale nakonec to zvládly všechny. A mohly se pyšnit originální medailí. Na druhém stanovišti dětem trochu činila potíže přesnost. Bylo důležité dodržet postup, některé děti musely část vypárat, aby se dobraly správného výsledku. Na třetím stanovišti byly velké rozdíly mezi těmi dětmi, které už copánek uplést uměly a těmi, které copánek nikdy předtím nepletly. Tady si děti vzájemně hodně pomáhaly, aby to všechny zvládly. Děvčatům šla tato disciplína lépe. Na čtvrtém stanovišti jsem zjistila, že děti sice umí pojmenovat pomůcky, ale některé nikdy nedržely v ruce. Tato činnost se jim líbila, byly na sebe pyšné, že se něco nového naučily. Na pátém stanovišti děti překonávaly překážky, dráhu si proběhly i několikrát za sebou. Šesté stanoviště bylo umístěno ve školní družině. Děti na

koberci postavily město – školu, policejní stanici, hasičskou zbrojnici, obchod, parčík se zvířátky. Hezky spolupracovaly. U téhle činnosti vydržely déle.

Celé odpoledne se děti dobře bavily, z akce si domů odnesly krásné vlastnoručně vyrobené výrobky, úsměv na tváři, naučily se nové dovednosti – zatloukání, proplétání, pletení copánků.

Nedokážu posoudit, zda děti získaly lepší vztah k řemeslům, jisté ale je, že je činnosti bavily. České děti se snažily komunikovat s dětmi žadatelů o azyl – myslím si, že tento projekt napomohl lepším vztahům mezi dětmi. Při vyplétání branek děti uplatňovaly fantazii – vymýšlely nové způsoby vyplétání, barvy stužek si volily podle sebe. Pohled vpřed – vymýšlet častěji projektové aktivity ve školní družině.

4.4. Projekt č. 4 Častolovice – místo, kde žiju

Dlouhodobý projekt

Cílová skupina: děti 6 – 8 leté

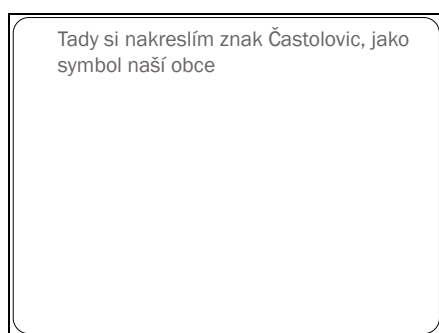
Cíl: Kontrola nabytých znalostí

Tento „sešit“ mají děti ve školní družině, jeho vyplnění je dobrovolné. Jsou to jednotlivé papíry, které si děti mohou vyplňovat v případě špatného počasí nebo pokud budou mít zájem i při oddechových činnostech. V rámci pracovních činností si vyrobíme desky z recyklovaného papíru a děti si do nich budou moci zakládat i další výtvořky, které se jim ve družině podaří udělat. Tyto obálky si děti odnesou domů na konci školního roku, aby je mohly ukázat svým rodičům. Návrh obálky ponechávám na nápadu dětí.

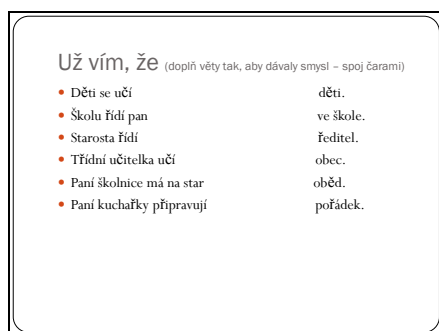
Snímek 1

Snímek 2

Snímek 3

Snímek 4

Památky, které máme v Častolovicích

Věděl(a) bys, co je tohle za budovu a kde se nachází.

-
-
-

Snímek 5

kaple svaté Máří Magdaleny

Věděl(a) bys, kde tuhle kapličku můžeme najít?

.....
.....

Snímek 6

Zámek Častolovice

Fotografie:

Můj kreslený zámek:

Snímek 7

Úřad městyse Častolovice

- Kdo řídí naši obec?
- A) starosta
- B) starostka
- Napiš jeho(její) jméno:
.....

Snímek 8

Jak se nazývá tahle budova?

Na jaké ulici se nachází?

Snímek 9

Nakresli most, který vede nad silnicí.

Snímek 10

Víš, co je tohle za budovu?
.....

Snímek 11

Nakresli, s jakými hračkami sis
nejraději hrál ve školce:

Snímek 12

Už umíš psát, tady můžeš napsat
jména kamarádů, které máš rád.

-
-
-
-
-
-
-

Snímek 13

Kam chodíš v Častolovicích nejraději na procházku?

- Odpověď namaluj nebo napiš.

Snímek 14

Kde bydlím?

- Napiš adresu svého bydliště:
- Jméno a příjmení:
- Ulice: číslo domu:
- Město(obec)

Snímek 15

Zakroužkuj, které budovy se nacházejí ve tvé obci

Základní škola	Pošta
Lékárna	Potraviny
Železářství	Nemocnice
Obuv	Policejní stanice
Nádraží	Hasičská zbrojnice
Kostel	Mateřská škola
Papírnictví	Muzeum hraček
Prodejna masa a uzenin	Knihovna

Reflexe:

Tento projekt je realizován dlouhodobě. Děti si průběžně vyplňují karty. Navíc jsem zařadila volný list, kde děti napsaly – co se jim tady v obci líbí a co se jim nelíbí (viz příloha s fotografiemi)

4.5. Projekt č. 5 Častolovice

Powerpointová prezentace převedená do wordu, aby mohla být vytištěna.

Cílová skupina:

Žáci 10. – 14. letí, děti žadatelů o azyl

Cíl:

Kontrola nabytých znalostí k regionu

Rozdělení do skupin

Na samolepicí lístečky nadepišu sudá a lichá čísla od jedničky do třicítky (podle počtu dětí ve třídě) a děti se samy rozdělí do dvoučlenných skupinek tak, že čísla půjdou po sobě a vždy první číslo bude liché a druhé sudé např. (1,2) (3,4) (5,6) (7,8)...(29,30)

- Otázky k místopisu obce
- Cílová skupina: žáci 11. – 14. letí, žáci z azylového střediska popis cílové skupiny poměr

- Místo vypracování prezentace – učebna informatiky
- Práce pro jednotlivce nebo dvoučlenné skupinky

Cíl 1

- Integrace dětí z pobytového střediska ve skupinové práci
- Spolupráce
- Seznámení s obcí Častolovice
- Zdokonalení se při práci s internetem

Cíl 2

- Pojmy k osvojení
- Domov, rodiště
- Základní škola
- Významné osobnosti obce Častolovice
- Historické památky města
- Významné budovy ve městě

Cíl 3

- Pro děti z české školy
- Poznávat obec, kde žijí
- Rozvíjení jazykových a komunikativních dovedností, rozšíření slovní zásoby
- Spolupráce ve skupině, vzájemné dorozumění
- Překonávání jazykových bariér
- Rozvoj kamarádských vztahů mezi dětmi
- Rozvoj výtvarných schopností

- Napiš, v jakém kraji se Častolovice nacházejí?
- Napiš, v jakém to je okrese:
- Vyhledej mapku a vlož ji do prezentace:
- Které hory jsou Častolovicím nejbližší:
- Vyhledej, kdy byly Častolovice založeny:

- Zkus najít znak Častolovic na internetu a vlož ho do prezentace.
- V programu malování namaluj znak Častolovic a zkopíruj ho do prezentace:
- Zkus najít znak Častolovic na internetu a vlož ho do prezentace
- Vyhledej mapku regionu Častolovice a vlož ji do prezentace:
- Které hory jsou Častolovicím nejbližší:
- Vyhledej, kdy byly Častolovice založeny:
- V programu malování namaluj znak Častolovic a zkopíruj ho do prezentace:
- Vyhledej a zkopíruj mapku s městy v okrese Rychnov nad Kněžnou
- Vypiš názvy okolních měst a obcí podle mapy:
- Kolik obyvatel žije v obci Častolovice?
- Na jaké řece Častolovice leží:
- Jak se nazývá barokní kostel, který tvoří dominantu obce?
- Vyhledej obrázek kostela a vlož ho do prezentace:
- Jaké další významné historické stavby se nachází v obci Častolovice?
- Jaké významné výročí oslavila místní Základní škola v roce 2008?
- Jaká významná továrna se nachází v obci a co se v ní vyrábí?
- Kde bys mohl(a) najít další informace o Častolovicích?
- Co se Ti v Častolovicích nejvíce líbí?
- Mám rád Častolovice proto, že:
- Co bys ukázal(a) své(mu) kamarád(ovi)(ce), který(á) by Tě přijel(a) navštívit a nikdy předtím v Častolovicích nebyl(a)?
- Kdybys měl moc něco v Častolovicích změnit, co by to bylo?
- Kdybys měl neomezené množství peněz a měl je použít na rozvoj obce Častolovice, do čeho bys investoval?

Reflexe:

Tento projekt je myšlený pro děti 2. stupně, konkrétně v 9. ročníku se v zeměpise podrobně probírá Česká republika, ale obci, kde žijeme se nevěnuje velká pozornost. Napadlo mě připravit tento projekt v podobě prezentace power point. Děti na 2. stupni, a tím spíš v 9. třídě, jsou velmi šikovné při práci s počítačem v různých programech. Mnohdy jsou na tom lépe než vyučující. Nemělo by jim působit potíže vyplňování zadaných úkolů. Tento projekt bude pravděpodobně zrealizován až příští rok na podzim v rámci projektového dne o České republice.

4.6. Projekt č. 6 Jak vnímám místo, kde žiju

Cílová skupina: děti předškolního věku – 5. – 6. Leté

Cíl: Bližší seznámení s místem bydliště

Úvodní rozhovor přímého rozhovoru s dětmi předškolního věku, pak pokračujeme procházkou, zařadit malování + obrázek školy, stromu, rybníku, žába, ryba

Kolik je tady chlapců?

Kolik holčiček?

Jak se nazývá město, obec, kde je mateřská školka?

Kdo bydlí přímo tady v Častolovicích?

Kdo dojíždí z jiné obce?

Seřaď podle velikosti od nejmenšího po největší:

Obec, město, krajské město, hlavní město

Věděl bys, co je Městys? Zkusíš na to přijít?

Co si představíš pod slovem domov?

Je tady v obci nějaké místo, které máš rád? A jaké, kde je?

Představ si, že se na dovolené seznámíš s nějakým kamarádem a ten Tě přijede navštívit do Častolovic. Co všechno bys mu tady ukázal:

Máš rád (ráda) procházky?

Kam chodíš se svojí třídou na procházky, když jsi ve školce?

Znáš nějaké historické místo v naší obci? Někakou budovu, sochu?

Věděl bys, jak vypadá znak Častolovic?

Kdo myslíš, že je slavná (významná) osobnost?

Znáš někoho, kdo se něčím proslavil, v něčem vynikal nad ostatními?

Myslíš, že tady v Častolovicích také někdo takový žil nebo ještě žije?

Chtěl by ses dozvědět něco o nějaké slavné osobnosti, která žila v Častolovicích?

Víš, kdo je to malíř?

Víš, kdo je to sochař?

Víš, kdo je to spisovatel?

Máme v Častolovicích nějaké rybníky?

Máme tu nějakou řeku?

Pak následuje procházka po Častolovicích, s dětmi navštívím úřad městyse, Hudečkovu galerii, dům, ve kterém žil Antonín a Jiří Hudečkovi, mistr Ladislav Beneš, projdeme se okolo kostela sv. Víta, navštívíme nejstarší část Častolovic, kde jsou malebné chaloupky. Ukážeme si, kde se nachází hřbitov a hroby místních umělců a zastavíme se u sochy sv. Václava.

Procházku po památných místech bych s menšími dětmi absolvovala vícekrát za rok, aby si upevňovaly nabyté znalosti o obci.

Po vycházce si děti budou moci vybrat, jaký obrázek nakreslí. Zadání: Děti nakreslete pastelkami na papír něco, co se vám na dnešní procházce líbilo (zámek, rybník, socha, kostel, kytičky, stromy.... atd.)

Reflexe:

Tento projekt mám připravený pro případ, že bych v mateřské škole pracovala, ale dá se využít i ve školní družině při práci s dětmi prvních tříd v 1. pololetí, kdy ještě neumí psát.

4.7. Umění, součást projektu o poznání regionu Častolovice

Pohádka o pokladu loupeživého Mikuláše a víle Bublince

Děti předškolního věku mají v Častolovicích každý měsíc možnost shlédnout divadelní představení přímo v mateřské škole, ale děti mladšího školního věku tu možnost nemají, tak jsem se rozhodla pozvat Ochotnicko-čtenářskou besedu Orlice z Potštejna k nám do Častolovic, aby dětem zahrála novou pohádku. Ochotnicko-čtenářská beseda Orlice, byla založena v roce 1860 a obnovena byla v roce 2009. Představení se nazývá „Pohádka o pokladu loupeživého Mikuláše a o víle Bublince“.

Cílová skupina: Děti předškolního věku, děti mladšího školního věku

Cíl: Uvědomění si, že do divadla se chodí v pěkném a čistém oblečení

Dodržovat pravidla slušného chování v divadle

Výchova ke kraji, odkud pocházím

Krátký pohádkový příběh, částečně podle historických reálií, se odehrává ve středověku, ve východočeské obci Potštejn. Skutečný příběh o loupeživém rytíři Mikuláši z Potštejna a dějiny známé zříceniny hradu jsou základem, na kterém je děj postaven. Pohádkovou rovinu reprezentuje víla Bublinka, která „moderuje“ souboj dobra a zla. Ztělesněním zla je tady loupeživý rytíř Mikuláš, který okrádá pocestné – kupce Peregrina (reálná postava) a jeho rodinu. Do děje však vstoupí postava Zemana Heřmana, který spolu s ostatními loupeživého rytíře přemůže a předá spravedlnosti. Zlo je tedy v duchu „pohádkové“ tradice po zásluze potrestáno...

Tuto akci jsem naplánovala na neděli 25. března 2012 z důvodu toho, že dopoledne se tady v Častolovicích drží tradice holčičí koledy – kdy dívky navštěvují chlapce doma a šlehají je čerstvě upletenou velikonoční pomlázkou a zpívají koledy. Tudiž rodiny s dětmi bývají doma. Akce se zúčastnilo 42 dětí a 15 rodičů. Během představení se děti naučily zpívat písničku spolu s vílou a tím byly vtaženy do děje. Na konci měly možnost ochutnat kousek potštejnského pokladu.

Reflexe:

Děti i rodiče odcházeli s rozzářenými úsměvy na rtech. Děj zaujal obzvláště chlapce, protože se tam i bojovalo. Dívenkám se zase líbila milá víla Bublínka. Děti si z představení odnesly hezký zážitek a také informaci, že na hradě Potštejně skutečně žil loupeživý rytíř Mikuláš. Na divadlo přišly děti hezky oblečené, jeden pětiletý chlapeček vykřikoval během představení, upozorňoval tak blížícího se Mikuláše, který okrádal slušné lidi.

Analýza zkušeností

Podle mého názoru je důležité v dětech upevňovat lásku k místu, kde žijí. Některé děti navštěvující první stupeň jsou lačné po vědění a jiné je velmi obtížné zaujmout čímkoliv kromě akčních počítačových her – ty by je bavily. Některým rodičům se nelíbilo, že byly jejich děti v kostele, když nejsou věřící. Při tajemném povídání pana faráře byly některé děti zaražené a měly v očích respekt z velkého prostoru, a pravděpodobně i z prostředí, které navštívily poprvé. (Chlad, velká barevná okna, oltář, varhany, Ježíš na kříži) Na některé děti zase negativně působila návštěva hřbitova při procházce. Každé dítě je jedinečné, ale poučení pro příště je, možnost zůstat před branami jak kostela, tak hřbitova. Příště bych také tu prezentaci připravila ještě v programu Smart, se kterým se může pracovat na interaktivní tabuli. A děti by mohly spoluvytvářet otázky a úkoly, vybírat fotky, případně kreslit obrázky přímo na tabuli. Knihovna je pro děti oblíbené místo, jen je umístěna daleko od školy a

samostatně ji navštěvuje málo dětí. Rodiče se o ně bojí, protože musí přecházet hlavní frekventovanou silnicí. Děti ocenily návštěvu knihovny, ale protože tam chodí málo dětí, chtěly mít také prostor, aby se mohly podívat, jaké jsou tam knížky pro ně, a ne jenom o Častolovicích. Poučení pro příště: navštěvovat knihovnu s dětmi pravidelně např. 2x měsíčně. Děti měly potíže s formulací otázek, to jsem jim musela hodně pomáhat. Využila jsem už připravených otázek z projektu č. 6. Stopovaná nám nevyšla kvůli počasí, ale zahráli jsme si ve družině mini AZ kvíz. Děti soutěžily ve skupinkách, v jakých byly na začátku projektu. Časově nám to dobře vyšlo, stihly se vystřídat. Zjistila jsem velké rozdíly v nabytých vědomostech mezi dětmi ve skupinkách. Poučení pro příště: v plnění úkolů nechám vystřídat všechny členy skupinky, ne aby odpovídaly jen ty nejbystřejší děti.

U projektu č. 2 jsem byla závislá na třídním učiteli. Doufám, že výlet s dětmi zrealizují a pokud ne s dětmi z druhého stupně, tak výlet půjde přizpůsobit i mladším dětem. Šlo by ho i zrealizovat v rámci spolupráce sdružení rodičů a přátel školy jako společný sobotní výlet dětí a rodičů v rámci nového trendu – lepší – intenzivnější spolupráce školy s rodiči a jejich dětmi.

Projekt č. 3 – divadelní představení – je vždy závislé na dobré informovanosti, takže dětem je třeba nalepit do notýsků informaci o divadle, vyvěsit plakáty a ještě se nám osvědčilo využít i místní rozhlas, aby děti přišly. Napadla mě i alternativní možnost pro rodiče, které by neměly v neděli čas, ale chtěli by dětem divadlo dopřát, že děti přivedou ke škole, a já bych je do divadla vzala sama. Tentokrát jsem jenom „posbírala“ děti z naší ulice a do divadla jsem je vzala bez rodičů. Dětem se představení líbilo, jen bylo příliš krátké.

Projekt č. 4 se výborně vydařil, bylo to i díky dobrému počasí. Osvědčily se nám netradiční činnosti jako zatloukání hřebíků, vyplétání medaile. Děti to bavilo, hlavně, když si mohly odnést domů hotový výrobek. Azylyanti – děti z pobytového střediska, chodí rádi na projektová odpoledne, jen mají potíže přijít včas. Celý projekt je přesně časově naplánován vzhledem k odcházení dětí ze družiny a každých 15 minut zpoždění je problém. Poučení pro příště: požádat vychovatelky z pobytového střediska, aby chodily s dětmi včas a vysvětlit důvod.

Projektové vyučování je nový trend, dobře se na naší škole osvědčil i při výchově mimo vyučování. Děti netradiční aktivity baví, jsou už na ně zvyklé z mateřské školy, těší se na ně. Jen si přeji, aby nás neopouštěly nápady, abychom dokázali dnešní děti dobře vychovávat a uspokojovat jejich potřeby.

Doufám, že má práce poslouží jako metodika i v jiných obcích a městech. Já jsem se zaměřila na svoje rodné městečko, kde moje rodina žije už několikáté století. A čím jsem starší, tím cítím daleko hlubší pouto s tímto místem. Do budoucna se chystám připravit podobné projekty pro další města v okolí, jako první bude Kostelec nad Orlicí.

Závěr

V bakalářské práci jsem se zabývala regionem Častolovice – získala jsem nové, cenné zkušenosti při bádání a hledání informací. Navštívila jsem knihovny v okolí, kde jsem požadovala knihy, ve kterých by byla zmínka o Častolovicích. Nejvíce jsem pochodila v místní knihovně, byly zde knížky zabývající se přírodou, kulturními dědictvými, výlety, dále různé brožury, mapy, knihy pověstí. Navštívila jsem Okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou, kde byly prastaré knižní skvosty. Ale nejvíc cennější zkušenost, která ve mně jistě zanechá vzpomínky dlouhý čas, byly setkání s paní Květou Jelínkovou, kterou jsem navštěvovala během celého roku, a ona mi vyprávěla o životě v Častolovicích. Tato úžasné vitální dáma oslavila 6. května devadesáté páté narozeniny. Vyprávěla mi, jak to vypadalo v obci za první republiky, jaké bylo kdysi školství, jak to bylo za války. Jak těžké chvíle prožila v 50. letech, kdy byl neprávem odsouzen a následně popraven její tatínek. O tom, jak se žilo v obci v době totality. A jak dobře se má v polistopadové době. Mluvila o různých osobnostech, které se v obci během jejího života vyskytovaly. Ukázala mi cenné knihy - rodinný poklad a dokonce mi i jednu věnovala – jedná se o knížku Častolovice nad Orlicí jich dějiny a popsání, kterou sepsal Gotthard Josef Lašek a je vydaná v roce 1881. Paní Jelínkové patří velké poděkování a obdiv.

Mým cílem bylo připravit metodiku o regionu Častolovice, kterou jsem připravila do šesti projektů. Už teď vím, že se s dětmi musí pracovat dlouhodobě, vytrvale a cíleně. Probouzet v nich od malička zájem o naši vlast. Podporovat zvědavost dětí a zájem o regionální památky, umění atd. Připravovat spolu s dětmi různé projekty, kvízy, hry, počítačové soutěže, výlety atd. Učit je vnímat kulturní dědictví, ctít tradice, vnímat sounáležitost s místem, kde žijeme. Tato bakalářská práce je jen začátkem dlouhé cesty za poznáním pro mě i pro děti, se kterými budu ve svém životě spolupracovat.

Prameny

Hamzová, M. Přednáška předmětu Kulturní propedeutika

Vágnerová, M. Vývojová psychologie I. Praha: Karolinum, 2005, ISBN 80-246-0956-8

Vágnerová, M. Vývojová psychologie: dětství, dospělost a stáří, Praha: Portál, 2000, ISBN 80-7178-308-0

Vítek, J., Leschinger, M. Východní Čechy a okolí, vydal Martin Leschinger – Flétna 2011, ISBN: 978-80-903652-8-5

Žanta, R. Projektová metoda, Praha, 1934

Bečvářová, Z. Současná mateřská škola a její řízení, Praha: Portál, 2003, ISBN 80-7178-537-7-7

Obst, O. Obecná didaktika, Rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 2002, ISBN 80-244-0555-5

Valenta, J. a kol.: Pohledy - projektová metoda ve škole a za školou, IPOS ARTAMA, Praha 1993 ISBN 80-7068-066-0

Školní vzdělávací program – Základní školy Gutha – Jarkovského Kostelec nad Orlicí

Langmeier, J. ,Krejčířová, D. Vývojová psychologie, nakladatelství: Grada, 1998, ISBN 978-80-247-1284-0

Internetové zdroje

http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-071.pdf

<http://www.zs-castolovice.cz/info/svp.pdf>

<http://search.centrum.cz/?q=Hrad+Litice&sec=img>

<http://www.castolovice.info/potstejn.php>

<http://www.divadlo.potstejn.cz>

Příloha č. 1.

Nežijící osobnosti, které se v Častolovicích vyskytovaly

Bohuslav Balbín¹²⁾

Narozen 3. prosince 1621 v Hradci Králové, zemřel 28. listopadu 1688 v Praze. Kněz, misionář, učitel, vědec, jedna z nejpozoruhodnějších postav českého pobělohorského období. Autor osmdesáti knih. Znalec a milovník českého jazyka, české historie. Byl hluboce věřící, ale církev kritizoval.

S Častolovicemi Bohuslava Balbína pojí 5 let raného dětství – tedy od roku 1625 do roku 1630 a později v době prázdnin pobýval u pana Otty z Oppersdorfu. Jako misionář působil i okolí naší obce např. v Rychnově nad Kněžnou. Do Častolovic se uchýlila Balbínova matka po tom, co ovdověla. Využila zde pohostinství Otty z Oppersdorfu. Balbín, už jako malý sedmiletý chlapec, se zabíral čtením Hájkovy kroniky české, ve své době populární knihy, z níž čerpal informace i v dospělosti. Bohuslav Balbín pocházel z velmi vážené rodiny Balbínů z Hradce Králové. Jeden z jeho předků byl humanistickým básníkem – Jan Balbín, pradědeček Jiří byl primátorem a královským rychtářem v Hradci Králové. Jeho otec Lukáš Škornice Balbín zastával za stavovského povstání úřad královského purkrabí v Pardubicích, kde hájil pardubický hrad proti stavovským vzbouřencům. Po bitvě na Bílé hoře úřad opustil a s manželkou a dětmi se usadil v Hradci Králové. Zde se Bohuslav narodil jako sedmé dítě roku 1621. Rok na to jeho otec zemřel ve věku 37 let. Vdova Zuzana byla nucena dům prodat a přijala pohostinství pana Otty z Oppersdorfu na zámku v Častolovicích. Bohuslav se narodil jako slabé děťátko, a tak jej matka v úzkosti zasvětila staroboleslavské Bohorodičce. Chlapeček se prý uzdravil a přežil všechny své sourozence. Vedle matky jej vychovávala babička. Bohuslav se zajímal o přírodu, naučil se znát spoustu bylin, Otta z Oppersdorfu v něm probudil vášeň k myslivosti a rybářství. V deseti letech byl poslán do benediktinské školy v Broumově, kde se seznámil i s budoucím pražským arcibiskupem Ferdinandem Matoušem Sobkem z Bilenberka. Později studoval u jenom u jezuitů – např. v Jičíně, v Praze, v Olomouci – zde vstoupil do jezuitského řádu.

V září 1638 Bohuslav Balbín složil první řeholní sliby, tzv. řeholní vyznání – slib chudoby, poslušnosti a čistoty. Poté studoval v Kladsku v Klementinu a na konci studia získal diplom magistra filozofie. V letech 1646 – 1650 studoval v Praze teologii.

Jako dvacetisedmiletý se dostává do válečných nepokojů a roku 1648 se účastní obrany Karlova mostu proti Švédům. Na bojišti se seznamuje s Karlem Škrétou a proslulým lékařem Marcusem Marcim z Kronlandu, který mu v 1655 zachrání život. Vyléčí ho z černých neštovic, tehdy smrtelného onemocnění.

Roku 1649 je Bohuslav Balbín vysvěcen za kněze a působí jako misionář ve východních Čechách – v okolí Častolovic, v Rychnově nad Kněžnou. Po třech letech působil jako učitel v Jindřichově Hradci, kde byl po třináctileté dráze učitele náhle sesazen z učitelského řádu a zbaven veškerého styku s mládeží. Prý se údajně projevila Balbínova pedofilní orientace, ale reálné důkazy neexistují. Vše je zahaleno zповědním tajemstvím, takže je pravděpodobné, že tato informace sloužila jako záminka jak se zbavit učitele, který se netajil svou láskou k vlasti a k národu.

Balbín se uzavřel před okolním světem a až do konce svého života se věnoval vědecké práci, a to v Klatovech.¹²⁾

Ladislav Beneš⁷⁾

Narodil se 24. srpna 1883 v Praze na Malé Straně, zemřel 6. 10. 1956 v Častolovicích. Sochař evropského formátu, představitel kubismu, člen Umělecké besedy, Spolku výtvarných umělců Mánes, tvůrce plastik, pomníků a figurální tvorby.

S Častolovicemi Ladislava Beneše pojí pobyt od roku 1930, kdy se svojí ženou Marianou pobýval v letním sídle Mistra Antonína Hudečka. Z jeho díla přímo v Častolovicích můžeme spatřit bustu Antonína Hudečka na hrobce místního hřbitova. Druhá busta A. Hudečka se nachází i v čelní části Hudečkovy galerie. Z jeho ateliéru pochází také divadelní maska zavěšená nad jevištěm sálu U Lva v Častolovicích. Další díla můžeme vidět v Orlické galerii v Rychnově nad Kněžnou.

Ladislava Beneše lze bezesporu řadit mezi nejvýznamnější umělce své generace. Jeho díla byla vystavována v Mnichově, Kolíně nad Rýnem, Lublani, Mnichově, Vídni, Záhřebu a Lublani. Podle žijící pamětnice paní Květy Jelínkové šlo o člověka charakterního, citlivého a lidsky upřímného, proto si myslí, že byl neprávem osočen z kolaborace za II. světové války.

Dětství prožil Ladislav Beneš v pražské Nerudově ulici v domě čp. 283. Jeho otec byl veselý člověk milující humor, který provozoval ševcovskou živnost. Matka byla prostá, nábožensky založená žena. Mladý Ladislav Beneš se měl stát také ševcem, ale měl štěstí, že si jeho nadání všiml učitel výtvarné výchovy a doporučil mu studium na Uměleckoprůmyslové škole v Praze.

Josef Dobrovský⁷⁾

Narodil se 17. srpna 1753 v Ďarmotech (dnešní Maďarsko), zemřel 6. ledna 1829 v Brně. Byl to teolog, vychovatel, vědec v oboru lingvistiky, zakladatel slavistiky, obhájce svobody myšlení a vědeckého úsudku, nesmlouvavý kritik, učený osvícenec, národní buditel, historik, vynikající osobnost 2. poloviny 18. století a začátku 19. století. Josef Dobrovský hovořil perfektně 12 světovými jazyky. Informace o Josefu Dobrovském jsem dále čerpala z knihy Častolovice od Jiřího Václavíka.

Josef Dobrovský často pobýval v létě u hraběte Františka Josefa Šternberka v Častolovicích. Na Dobrovského doporučení vstoupil do služeb šternberského rodu také František Palacký, který žil v letech 1798 – 1876 a stal se archivářem v častolovském zámeckém archivu.

Jeho otec voják Jakub Doubravský pocházel z nedaleké Solnice. Matrikář při narození syna Josefa udělal chybný zápis a tak známe tohoto muže jako Josefa Dobrovského. Asi šest týdnů po narození se rodina odstěhovala do Čech, protože byl otcův dragounský pluk přestěhován do Klatov. Dobrovští se usadili v tehdy německém Horšovském Týně. Krátce po přestěhování otec Jakub Doubravský zemřel a matka se znovu vdala za Němce. V rodině se hovořilo pouze německy.

Josef Dobrovský studoval augustiánské gymnázium v Německém Brodě (dnešní Havlíčkův Brod) a zde se naučil česky. V Klatovech absolvoval humanitní studia v letech 1766 – 1768. Filosofii v Praze studoval s vynikajícím prospěchem v letech 1769 – 1771. Poté studoval teologii v Praze, stal se novicem jezuitského řádu v Brně a po zrušení řádu 1773 studoval teologii opět v Praze. V letech 1776 – 1787 vyučoval filosofii a matematice čtyři syny hraběte F. A. Nostice. Dobrovský byl důsledným obhájcem přísně vědeckých důkazů. První vědeckou prací, jíž zaujal odbornou veřejnost, byla rozprava z roku 1778, v níž dokázal, že část evangelia svatého Marka, který byl chován v Praze z doby Karla IV. jako vzácný rukopis, není originál, ale pozdější opis. Svá stěžejní díla psal v němčině a latině.

Přátelství s hrabětem Nosticem se mu mohlo stát osudným, protože byl na jednom honu na jelena postřelen kulkou, kterou v sobě nosil po zbytek života. V červenci 1787 byl ustanoven prorektorem v srpnu 1789 rektorem generálního semináře na Hradisku u Olomouce, zde se staral o výchovu kněží.

Na slavnostním zasedání České společnosti nauk vystoupil Josef Dobrovský dne 25. září 1791 – za účasti císaře Leopolda II. s referátem o oddanosti a náklonnosti slovanských národů arcidómu rakouskému, v němž vyjádřil jazykové požadavky českých vlastenců. Připomněl panovníkovi, že Slované tvoří většinu jeho říše a že jsou silou, která může v budoucnu ochránit „rakouské panování“ před nepřátelskými útoky. Dobrovského řeč vyšla tiskem v němčině a v překladu K. I. Tháma si ji mohli přečíst i čtenáři Krameriovských novin. Nyní jeho jméno vstoupilo do povědomí širší české veřejnosti. Z učeného osvícence se rázem stal národní buditel.

Během let 1791 – 1822 napsal mnoho významných děl, ale časté přepínání duševních sil však vedlo k jeho hospitalizaci v ústavu pro choromyslné. Částečně se mu podařilo nemoc potlačit. V letech 1802 – 1823 vydal cyklus historických pojednání pod názvem Kritické pokusy jak očistit české dějiny od pozdějších výmyslů.

Antonín Hudeček¹³⁾

Narozen 14. ledna 1872 v Loucké Ředhoště na Podřipsku, zemřel 11. srpna 1941 v Častolovicích. Antonín Hudeček je jeden z nejvýznamnějších malířů přelomu 19. a 20. století. S Častolovicemi pojí Antonína Hudečka jeho pravidelně převážně letní pobyty ve vile, kterou pro sebe a své přátele koupil roku 1927. V Častolovicích byla vytvořena celá řada významných děl. Staly se tak jeho oblíbeným místem. Tato díla jsou umístěna v Hudečkově galerii v Častolovicích spolu s dalšími jeho díly a díly jeho syna Jiřího Hudečka. Zde je také umístěna busta Antonína Hudečka, která pochází z dílny mistra Ladislava Beneše. V Hudečkově vile mistr Ladislav Beneš pobýval spolu se svou manželkou Marianou, dříve provdanou Vorlovou. Hudečkova galerie byla v Častolovicích otevřena roku 2003 v nově zrekonstruovaných prostorách obecního úřadu.

Život a dílo:

Rodiště Antonína Hudečka je Loucká – malá osada o 12 číslech popisných. Dům čp. 1 zakoupil pradědeček František Hudeček v roce 1779 a později byl mistrovým otcem

Antonínem prodán. Matka Anna zemřela v roce 1892. V roce 1887 začal studovat na pražské Akademii výtvarných umění u profesora Maxmiliána Pirnera, kde zůstal do konce školního roku 1890 – 1891. Později studoval na soukromé škole figurální malbu u Slovince Antona Azbého . Za rok (1892) studoval na Mnichovské akademii u profesora Otty Seitze, jehož přičiněním si značně vytříbil svůj malířský projev. Zde setrval 2 roky. Na podzim se vrátil na pražskou Akademii výtvarných umění a zde se sblížil se žáky Mařákovy krajinářské školy. V roce 1895 ukončil studia a usadil se v Praze, kde měl svůj první ateliér. O dva roky později se Hudeček připojil k žákům Mařákovy krajinářské speciálky (Antonínu Slavičkovi, Jaroslavu Panuškovu, Josefu Ullmannovi, Aloisi Kalvodovi, atd.)

S Antonínem Slavičkem namaloval společně portrét dámy u šeríkového keře – olej „V šeríku“, zde byla modelem paní Slavičková. Následující rok vznikl v jeho ateliéru olej „Měsíční krajina“ (100x100cm). Na začátku dubna roku 1902 se poprvé vydal na Sicílii s Janem Preislerem. Na této cestě vznikla spousta olejových skic, podle nichž pak maloval rozměrné oleje marin. O rok později odjel s Antonínem Slavičkem a Bohuslavem Dvořákem malovat na Vysočinu a zůstal zde čtyři měsíce. Roku 1905 byla Antonínu Hudečkovi udělena cena ve výši 800,- K za obraz „Dáma v soumraku“ .

V letech 1907 - 1908 pobýval ve Starém Kolíně, kde hledal nový umělecký názor a malířské pojetí. Koncem roku 1908 odjel znovu na Sicílii spolu s přáteli sochařem Jaroslavem a operní pěvkyní Marianou Vorlovou. Zde se pokoušel zachytit úchvatné proměny a nálady moře v četných olejových studiích, podle nichž pak vznikala rozměrná plátna. Na podzim téhož roku přijel do Police nad Metují v severovýchodních Čechách, odkud vycházel do přírody a nechal se inspirovat. Zde maloval zejména lesní interiéry. Svou první samostatnou výstavu otevřel roku 1912 v Berlíně. Dále pak Hudeček pobýval na Rujaně a v Solnohradu, zde pobýval u svých přátel Vorlových a maloval skalnaté vrcholky velehor. Přátelství s Vorlovými bylo pro Antonína Hudečka na celý život. Mariana Vorlová se později rozvedla a provdala se v Častolovicích za sochaře Ladislava Beneše. Antonínu Hudečkovi zůstala nablízku až do jeho smrti. V roce 1917 mistr adoptuje jejího sedmiletého syna Jiřího. V roce 1917 se opět vypravil za alpskými motivy. V roce 1918 odjel do Bukavice, kde se zabýval studiem malování květin. O rok později odjel na Slovensko a věnoval se zde malbě horské krajiny.

Dne 13. prosince 1921 byl zvolen členem „Československé akademie věd a umění“ v Praze. V roce 1922 byla k výročí umělcových padesátých narozenin uspořádána výstava

obrazů v Obecním domě v Praze. Na výstavě bylo 158 obrazů a skic. Hudečkovu dílo sklídilo veliký úspěch jak u návštěvníků, tak i u kritiky. V roce 1923 odjel do Dubrovníku studovat tvářnost moře. Další léta střídavě pobýval v Tatrách a v Rychnově nad Kněžnou. Od února do května 1927 pobýval spolu se svým synem Jiřím na jihu na ostrově Ischia u Neapole. Zde vznikla spousta skic. V červnu 1927 odjel na Podkarpatskou Rus, zde zachycoval místní chaloupky a kostelíky.

Roku 1927 zakoupil v Častolovicích vilu s rozsáhlou zahradou u řeky Bělé. Na tomto místě trávil pravidelně několik měsíců v roce. Maloval Podorlicko, řeku Bělou v různých podobách. Celoročně byla ve vile ubytována paní Vorlová a umělcův přítel sochař Ladislav Beneš, který se s ní později oženil. V roce 1929 uspořádalo Národní muzeum výstavu Hudečkových obrazů z Podkarpatské Rusi. 28. září 1930 byl jmenován řádným členem „České akademie věd a umění“ a byla mu udělena „1. Cena České akademie věd a umění“ ve výši 10 000,- Kč.

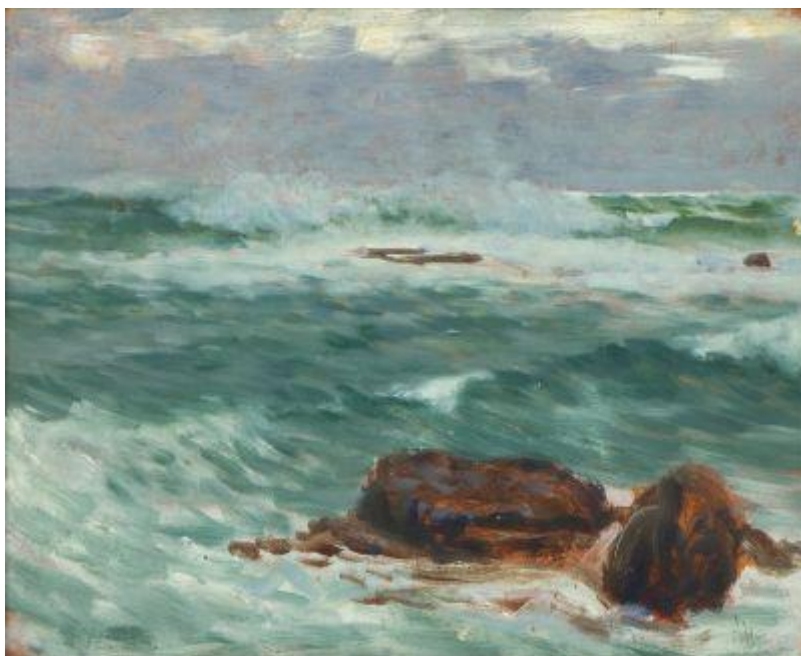
Jaro roku 1931 strávil se svým synem Jiřím v Benátkách, kde maloval nejen moře, ale i kanály s gondolami. Jubilejní výstava k výročí šedesátých narozenin se uskutečnila v roce 1932 v Obecním domě v Praze a uspořádal ji SVU Mánes. Jeho dílo bylo v tisku velmi kladně hodnoceno a u této příležitosti mu byla udělena „Mánesova cena“ za krajinomalbu. Mimo obvyklých pobytů v Častolovicích trávil Antonín Hudeček v jižních Čechách a na Šumavě.

Z posledního desetiletí umělcova života vzniklo množství olejových studií o velikosti 45–60 cm a podle nich pak v ateliéru komponoval rozměrná plátna. V tomto období velmi často maloval květiny, které rostly na jeho častolovické zahradě. Roku 1936 obdržel cenu z Riegrova nadání. Dne 19. září 1940 mu byla udělena Ministerstvem školství a národní osvěty „Národní cena“ ve výši 10 000,-K za malířskou tvorbu z posledního období. Na jaře roku 1941 začaly přípravy na výstavu k umělcovým sedmdesátinám. Autor se příprav také zúčastnil, pomohl především výběrem exponátů. Přesto, že se již necítil dobře zdravotně, vypravil se v dubnu do Častolovic a následně do Písku. Jeho skica „Borovice na břehu rybníka“ z 19. června 1941 již zůstala nedokončena. Po krátké hospitalizaci v sanatoriu, kde profesor Diviš označil jeho zdravotní stav za beznadějný, dal se Hudeček převézt do Častolovic a uložit do zahradního domku u své vily. Zde v noci z neděle na pondělí 11. srpna 1941 zemřel. Dne 14. srpna 1941 byl pochován na místním hřbitově. Jeho pohřbu se zúčastnili význačné kulturní osobnosti – zástupci SVU Mánes a České akademie věd. Nad rakví promluvil profesor Otakar Nejedlý, zazpívala Milada Jirásková, členka Národního

divadla a Václav Vydra – člen Národního divadla přednesl poslední zpěv z Máchova Máje. K uctění památky svého člena založila Česká akademie věd a umění „Fond Antonína Hudečka“ na podporu nemocných a strádajících umělců. Jubilejní, ale bohužel již posmrtná výstava k Hudečkovým sedmdesátým narozeninám se uskutečnila v pražském Mánesu od 15. května do konce září roku 1942 a přinesla ucelený přehled umělceva celoživotního díla.

„Často býval srovnáván s Antonínem Slavičkem. Oba byli předními představiteli českého krajinářství své doby a navíc dobrými přáteli. Pro Hudečka bylo toto srovnání někdy nevýhodou: přinejmenším v něm býval uváděn jako druhý.“ (Antonín Hudeček, Ludmila Karlíková) „Jen Slaviček a Hudeček urazili potřebné etapové pochody dále, jeden dramatickými výboji, druhý vytrvalým, téměř stejnoměrným krokem. První je víc vášnivý zrak a vzrušený intelekt dobyvatele, zamilovaný do dramatu života s jeho vítězstvími i prohrami, malíř rodné starobylé Prahy, druhý je nadšený poutník z města na venek, oddaným zrakem utkvívající na krásách neporušené přírody...“ (František Žákovec in Antonín Hudeček od Ludmily Karlíkové)

Informace o Antonínu i Jiřím Hudečkových jsem čerpala z knihy Častolovice od Jiřího Václavíka a z knihy Antonín Hudeček – od Jitky Boučkové 2003, Antonín Hudeček od Ludmily Karlíkové, vydal Odeon, nakladatelství krásné literatury a umění , 1983

Antonín Hudeček, Moře (1902)

<http://search.centrum.cz/img->

Jiří Hudeček

Narozen 1. května 1910 v Praze, zemřel 2. ledna 1971 v Častolovicích. Malíř, jediný žák svého otce Antonína Hudečka, významná kulturní osobnost, autor loutek i amatérský provozovatel loutkového divadla pro děti v Častolovicích, autor divadelní výpravy místního ochotnického divadla.

Jiří Hudeček pobýval v létě ve vile rodičů čp. 266 a později i s manželkou Annou rozenou Jazeolla z Neapole, italskou klavíristkou a iniciátorkou později vzniklé Hudečkovy galerie. Častolovice se staly rovněž místem jeho posledního odpočinku. Jiří Hudeček se podle některých pramenů narodil 1. Května 1910 jako syn malíře Jaroslava Vorla a Mariany Vorlové, podle jiných pramenů byl vlastním synem Antonína Hudečka a Mariany Vorlové. Po smrti Jaroslava Vorla v roce 1917 si mistr Antonín Hudeček sedmiletého Jiřího adoptoval.

Otec Antonín Hudeček měl na Jiřího velký vliv. A dále ho ovlivnil rakouský expresionista Oskar Kokoshka. Věnoval se malbě zátiší a figurální malbě. Pro častolovické děti i dospělé byl významný tím, že se věnoval dřevorezbě, loutkovému i hranému divadlu v obci. Uspořádal zde i několik výstav svých obrazů.

Na jaře 1927 byl poprvé se svým otcem Antonínem malovat moře na ostrově Ischia u Neapole. Po té strávil opakovaně několik měsíců v roce v otcově vile v Častolovicích a maloval Podorlicko. Jiří Hudeček žil trvale v Praze. Na jaře 1931 odjel s otcem do Benátek, aby se zde inspiroval. Do Itálie jezdil pravidelně a zde se také seznamuje se svou budoucí manželkou – klavíristkou Annou Jazeollou z Neapole. V roce 1937 měl svou první výstavu v Praze v Rubešově galerii. O rok později už vystavoval spolu se svým otcem malířem Antonínem Hudečkem a jeho přítelem sochařem Ladislavem Benešem v Hradci Králové. Další 3 roky pobýval převážně v jižních Čechách, kde vytvořil cyklus Vltava. Od roku 1960 vystavoval své krajinomalby a zátiší v galerii Václava Špály v Praze, v Rychnově nad Kněžnou, v Ústí nad Orlicí, v Jiráskově divadle v Hronově, na místním zámku v Častolovicích. V letech 1966 – 1968 pobýval přes léto v Itálii, kde měl také několik samostatných výstav. V roce 1968 vystavoval díla ze své tvorby (1947 – 1968) v častolovickém zámku. Poslední výstava krajinomaleb a zátiší za jeho života proběhla v sídle Šternberků v roce 1970. Malíř Jiří Hudeček zemřel 2. ledna 1971 v Častolovicích, kde je také pochován v rodinné hrobce na místním hřbitově.

ThDr. Mons. Josef Kašpar¹⁴⁾

Narozen 13. ledna 1863 v Častolovicích. Zemřel 8. června 1938 v Praze. Člen Kolegia doktorů Karlovy univerzity v Praze, biskupský a arcibiskupský konzistorní rada, profesor a katecheta Reálného gymnázia v Praze – Libni, biskupský notář. S Častolovicemi pojí Josefa Kašpara místo narození. Po teologických studiích byl dne 19. června 1886 v Římě vysvěcen na kněze. Později působil v Českém Meziříčí a v Novém Bydžově. Dále pak působil v Praze. Napsal knihu Obecná katolická apologetika – je to učebnice katolického náboženství, která má za úkol ukázat božský původ křesťansko – katolického náboženství a vyložit a obhájit jeho obecné a základní pravdy.

Josef Kratochvíl¹⁵⁾

Narozen 9. března v Dolních Kounicích, zemřel 7. dubna 1940 – není známo. Jedna z nejvýznamnějších osobností české katolické filozofie 1. Poloviny 20. Století. Byl to učitel, vychovatel, knihovník, vrchní rada archivní služby, spoluzakladatel revue Meditace, sekretář Společnosti sv. Cyrila a Metoděje, předseda spolku katolických profesorů, tlumočnick ze šesti jazyků.

Josefa Kratochvíla pojí s Častolovicemi pobyt u Šternberků, kde v letech 1905 – 1907 působil jako vychovatel, aby si vydělal na studia filozofie a moderní filologie. Josef Kratochvíl vystudoval gymnázium v Brně, kde maturoval v roce 1901, dále studoval filozofii a přírodní vědy na Gregoriánské univerzitě v Římě, kde získal doktorát r. 1904. Ve studiích pokračoval na FF UK v Praze . V letech 1910 – 1919 vyučoval na reálce v Příboře a potom pracoval v Zemské a univerzitní knihovně v Brně. Od roku 1925 přednášel jako soukromý docent dějiny filozofie na TF UK. V roce 1925 byl za zásluhy o šíření křesťanské filozofie jmenován čestným členem Papežské akademie sv. Tomáše Akvinského.

Bohuslav Kröhn

Narozen 31. 1. 1923 v Brusturách (Podkarpatská Rus), zemřel 20. 6. 2003 v Praze. Finanční odborník oddělení pro výzkum a vývoj vědecké techniky, kandidát věd, divadelník, amatérský hudebník, malíř. Bohuslav Kröhn žil v Častolovicích od 16. let, kdy rodiče zakoupili

v Havlíčkově ulici domek. V roce 1946 se spolu se svou manželkou odstěhoval do Prahy, ale do Častolovic pravidelně jezdil. V obci se podílel na společenském a kulturním životě.

Během války projevil zájem o hraní v ochotnickém divadle. Zahrál si v divadelních hrách Zpovědník, Kateřina. Pracoval na Ministerstvu národní obrany Československé republiky v oddělení pro výzkum a vývoj vědecké techniky jako finanční odborník. Volný čas trávil v Častolovicích, kde se podílel na činnosti místního ochotnického divadelního spolku. Jeho divadelní role byly např. Othello, císař Karel IV., mlynář v Jiráskově Lucerně, Kalafuna ve Švandovi dudákovi, Dubský v Našich furiantech. Později režíroval některá divadelní představení. Po roce 1968 odjíždí jako zástupce Československé republiky ve Varšavské smlouvě do Moskvy, kde odloučen od rodiny zůstává šest let. Zde ze stesku začíná malovat. Bohuslav Kröhn se dostává k profesoru B. V. Ščerbakovovi (světově uznávaný malíř, člen Akademie umění) a stali se z nich přátelé. Jeho obrazy visí v galeriích i u soukromých sběratelů. V roce 1979 měl výstavu na častolovickém zámku. Obklopoval se lidmi, se kterými ho spojovala láska k hudbě. V Častolovicích seskupil hudební těleso, se kterým vystupoval v místním zámku. 20. Června 2003 Bohuslav Kröhn umírá.

Josef Gotthard Lašek¹⁶⁾

Narozen 5. května 1854 v Chrudimi, zemřel 9. února 1937 (místo nezjištěno). Pedagog, ředitel škol, autor místopisných knih, historických povídek pro mládež, cestopisů, hudební skladatel, vydavatel hudebních i literárních děl.

S Častolovicemi pojí Josefa Gottharda Laška působení na zdejší škole. Nejprve byl jmenován učitelem – a to v roce 1876 a o 4 roky později řídícím učitelem. V této funkci působil 5 let. Vydal knihu Častolovice nad Orlicí jich dějiny a popsání. Dále pak byl jmenován ředitelem měšťanské školy ve Vamberku. V Kostelci nad Orlicí zastával funkci ředitele pěveckého spolku Orlice. Je autorem místopisných knih: Topografické či místopisné vypsání města Kostelce nad Orlicí, Hejtmanství rychnovské – okres kostelecký, Památky královského hornického města Hory Kutné, Památná místa okolí kutnohorského, Solnice město a bývalé panství. Se svými bratry Bedřichem Ladislavem a Františkem vydal Taneční album, Třicet dva české tance. Nejdůležitější dílo, které věnoval hudbě vydal v roce 1904 v Kutné Hoře pod názvem Stručné dějiny českého zpěvu a české hudby. Dále složil několik hudebních salonních skladeb, mše a 52 českých tanců.

JUDr. Miloslav Matas¹⁷⁾

Narozen 5. září 1909 v Českých Budějovicích, zemřel 23. listopadu 1973 v Rychnově nad Kněžnou. Právník – notář, ekonom, posléze správce zámku v Častolovicích, básník, překladatel z němčiny a francouzštiny, významná kulturní osobnost.

S Častolovicemi pojí Miloslava Matase působení na zámku v Častolovicích, kde pracoval jako správce od roku 1964 do své smrti. O zámecké sbírky se staral spolu se svou ženou. Hluboce se zajímal o historii rodu Šternberků a to ho inspirovalo k vlastní tvorbě historických povídek.

Po maturitě na reálném gymnáziu vystudoval právnickou fakultu v Praze, kde v roce 1935 promoval. Poté působil v Plzni jako notářský koncipient v letech 1936 – 1944. V roce 1944 byl zatčen a uvězněn z důvodu toho, že jeho manželka byla židovského původu. Po válce pracoval jako notář v Chomutově až do roku 1953. Stal se členem Legií svobody a za tento trestný čin posuzovaný jako velezrada byl 12. března 1954 odsouzen a uvězněn na 11 let odnětí svobody, prapadnutí celého majetku a ztrátě občanských práv. V květnu 1960 byl na amnestii propuštěn. Do roku 1964 pracoval jako ekonom na státním statku Anníkov u Chomutova. Poté nastupuje jako správce do Častolovic na zámek. Během svého věznění napsal sbírku básní Na harfě mříží, je autorem lyrické poezie Verše do památníku, Píseň o čajové růži, psal i prózu. Překládal z francouzštiny a němčiny. Dopisoval si s Petrem Bezručem, Karlem Čapkem, Františkem Kožíkem. Miloslav Matas zemřel 23. listopadu 1973 a je pohřben v Častolovicích.

Václav František Nebeský z Blumenberka¹⁸⁾

Narozen roku 1606 v Praze a zemřel roku 1674 v Praze. Kněz, farář, děkan, probošt na pražském Vyšehradě, autor a překladatel náboženských spisů, šlechtic.

S Častolovicemi pojí Václava Františka Nebeského z Blumenberka jeho působení ve funkci faráře, kterou zastával zde v Častolovicích od roku 1637 až do roku 1644.

Václav František Nebeský z Blumenberka se stal knězem římskokatolické církve – působil jako farář v naší obci, v Týništi nad Orlicí, Voděradech a Chlenech. Později byl farářem v Týně v Praze, kanovníkem, scholastikem, v roce 1655 místoděkanem a roku 1666 proboštem na pražském Vyšehradě. Do šlechtického stavu byl povýšen v roce 1657.

Významné dílo je latinsky psaná autobiografie. Psal a překládal náboženské spisy. Zemřel roku 1876 v Praze.

František Palacký¹⁹⁾

Narozen 14. června 1798 v Hodslavicích u Nového Jičína, zemřel 26. května 1876 v Praze. Významná osobnost naší historie, archivář, vychovatel, historik, politik, spoluzakladatel a později hlavní redaktor časopisu Českého muzea, spoluzakladatel Matice české, autor díla Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě, vůdčí osobnost národního obrození v roce 1848.

S Častolovicemi pojí Františka Palackého studium pramenů a archiválií rodu Šternberků v Praze. Pod vedením Josefa Dobrovského si osvojuje techniku a metody historické práce přímo u pramenů, dostává se i do Častolovic, kde i Dobrovský bývá hostem na místním zámku.

František Palacký měl velké nadání na jazyky – za svůj život se jich naučil 11 – řečtinu, latinu, staroslověnštinu, němčinu, maďarštinu, ruštinu, angličtinu, portugalštinu, italštinu, francouzštinu a španělštinu. Studoval na evangelických školách. Později působil jako učitel a vychovatel u šlechtických rodů. V roce 1827 se oženil s dcerou pražského advokáta a velkostatkáře Terezií Měchurovou. Toto manželství bylo šťastné a vydrželo až do smrti Terezie do r. 1860.

V roce 1831 byl oficiálně jmenován zemským historiografem a dostal pověření sepsat dějiny Království českého. V souvislosti s tímto dílem vzniklo v roce 1829 dílo Starší letopisné čeští. Podílel se na založení Matice české – fond pro vydávání českých odborných a uměleckých knih.

V roce 1832 začíná pracovat na historickém díle, které nejprve vyšlo v německé verzi Geschichte von Böhmen – I. díl v roce 1836, II. díl 1. v roce 1839, 2. v roce 1842. Později toto dílo bylo rozšířené v českém jazyce pod názvem Dějiny národu českého v Čechách a v Moravě. Toto monumentální dílo, skládající se z pěti dílů dokončil František Palacký na sklonku života. Je to dějinný vývoj českého národa do roku 1526 tedy do nástupu habsburské monarchie na český trůn. „*Palackého pojetí bylo veřejnou vědeckou obhajobou české národní existence a důkazem politického a kulturního přínosu naší země pro evropský kontinent.*“ (Václavík, Častolovice str. 505).

V revolučním roce 1848 se stává vůdčí osobností národního obrození. V červnu 1848 předsedá Slovanskému sjezdu v Praze. Je zvolen do komise pro „ústrojí říše“, kde předkládá svoji koncepci uspořádání monarchie. Porážka revoluce, nástup neabsolutismu Františka Josefa I. vedlo Palackého k odchodu z politiky a vrací se zpět k vědecké práci. Marně se snaží prosadit plán na sepsání a vydání české encyklopedie. Svoji myšlenku uskutečňuje při společné práci na Riegrově naučném slovníku, který byl sepsán v letech 1858 – 1879. V roce 1853 F. L. Rieger uzavírá manželství s dcerou Palackého Marií. V letech 1861 – 1872 držel Palacký poslanecký mandát do českého sněmu a současně byl jmenován do panské sněmovny říšské rady, ze které po několika měsících definitivně odchází. Postoj Palackého k postavení českého národa je doložen známým výrokem: „Byli jsme před Rakouskem, budeme i po něm!“ Palacký se na protest účastní pouti do Moskvy, ale nesplnila jeho očekávání. Vedoucí úlohu ve straně staročeské postupně přebírá jeho zeť F. L. Rieger. V roce 1872 se uchyluje do ústraní. Umírá 26. května 1876.

Ing. Václav Páv¹⁷⁾

Narozen 18. dubna 1886 v Praze a zemřel 31. října 1961 v Jablonci nad Nisou. Divadelní herec, režisér, zakladatel přírodního divadla v Častolovicích.

S Častolovicemi pojí Václava Páva jeho pobyt v Častolovicích v letech 1949 až 1955, kde se zasloužil o velký rozmach ochotnického divadla a stal se zakladatelem přírodního divadla. Divadelní pamětníci na něho s láskou vzpomínají. V roce 1955 byl jmenován čestným členem divadelního odboru. Jeho jméno bylo vyryto na pamětní desce, která byla umístěna na promítací kabině, v současné době je uložena v archivním depozitáři.

Prokop Diviš

Mezi postavy českého národa, které se narodily na východě Čech a zapsaly se do celosvětového povědomí, rozhodně patří kněz a vynálezce bleskosvodu Prokop Diviš. Narodil se na konci 17. století v dnes bílém roubeném domku u Divoké Orlice v Helvíkovicích. Jako Divišovo rodiště se hlásí i nedaleká obec Pěčín. Podstatné je, že vzdělání obdržel chudý Diviš v letech 1716 – 1719 na jezuitské latinské škole ve Znojmě. V Louce později složil řeholní slib a přijal řádové jméno Prokop. V klášterní škole Prokop Diviš dále studoval filozofii a teologii. V roce 1726 byl vysvěcen na kněze a v roce 1733 je v Salzburgu prohlášen

doktorem teologie. Prokop Diviš se později stává převorem kláštera v Louce a až do své smrti působí také na faře v Příměticích u Znojma. Nezabýval se pouze duchovním posláním, pracoval i na vědeckém poli. První bleskosvod vztyčil 15. června 1754 na farní zahradě. Celkem 400 uzemněných kovových hrotů na ústřední 42 metrů vysoké nosné tyči mělo za úkol ochránit Přímětice od bouřek. Stožár byl upevněn třemi řetězy, které byly vodivě připevněny k železným zemnicím kuželům v zemi. Jenže nové vynálezy to nemají lehké. 10. března 1760 strhly rozezlení obyvatelé Přímětic povětrnostní mašinu s odůvodněním, že může za velké sucho. Silné bouře, které následovaly toho léta, přiměly lidi, aby žadonily u pátera Divíše o znovuvztyčení „protibleskové mašiny“ Prokop Diviš také studoval vliv elektřiny na léčbu revmatismu a ochrnutí, a dokonce sestrojil hudební nástroj, schopný za pomoci 14 klaviatur se strunami napájenými elektrickým proudem, docílit až 150 harmonií. Nástroj se nazýval Zlatý Diviš a ihned vzbudil obrovský zájem, hlavně v zahraničí, pruský princ Jindřich za něj nabízel značný peníz, ale během vyjednávání Prokop Diviš zemřel. Po jeho smrti přišel nástroj do kláštera.

Hrad Potštejn⁶⁾

Podobně jako východněji stojící hrad Litice, je i potštejnský hrad ve svých počátcích spojen s rodem Drslaviců. Drslavic Půta jej založil ve stejné době na konci 13. století a nazval podle sebe Pothenstein. Jeho syn Mikuláš se zhlédl v oblíbené kratochvíli hradních pánů oněch dob – loupení a přepadání. To se pranic nelíbilo Janu Lucemburskému, který na Mikuláše postupně vyslal dvě výpravy, aby ho přivedl k poslušnosti. Druhé obléhání stálo Mikuláše život a notně pobořilo hrad. Ten se však dočkal obnovy a za Jiřího z Poděbrad i

rozkvětu. V té době ho chránily 3 prstence hradeb a celkem 6 bran. Význam hradu posiloval za Pernštejnů a zajímavý osud potštejnského panství pokračoval od roku 1746 i za nových majitelů, Harbuvalů z Chamaré. Původně francouzský rod vybudoval v Potštejně v polovině 18. Století již zmiňovaný barokní zámek. Jeho majitel, hrabě J. L. Harbuval z Chamaré, proslul jako hledač pokladů. Jeho dvacetiletého úsilí o nalezení hradního pokladu si později povšiml Alois Jirásek a stalo se mu inspirací pro napsání novely Poklad.

Jiří Stanislav Guth Jarkovský

Východočech Jiří Stanislav Guth Jarkovský (1861 – 1943), spisovatel a ceremoniář prezidenta T. G. Masaryka, proslul jako propagátor společenské etiky, turistiky, zastával úřad předsedy Československého olympijského výboru a angažoval se i mezi atlety.

Příloha č. 2

Prameny k přílohám:

- 1) Ottův slovník naučný, str. 882
- 2) Častolovice nad Orlicí jich dějiny a popsání, Gotthard Josef Lašek 1881, str. 2
- 3) Ottův slovník naučný, str. 882 – 883
- 4) Z počítí Orlického, Antonín Baum IV, Památky archeologické a místopisné VIII., 449, 1870
- 5) Archiv český 5, č. 37, s. 550

- 6) Hrady, zámky a tvrze okresu Rychnov nad Kněžnou, F. Musil, L. Svoboda, 1988, nakl. Grantis
- 7) Častolovice, J. Václavík, Uniprint Rychov nad Kněžnou, 2008
- 8) Hrady a zámky východních Čech, Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody Pardubice 1990
- 9) Sborníček Čapkova muzea č. 2/1968
- 10) Častolovice nad Orlicí jejich dějiny a popsání, Gotthard Josef Lašek 1881
- 11) Umělecké památky Čech A/J, Dr. Emanuel Poche DrSc. a kolektiv, nakl. Academia 1977
- 12) J. Kučera, J. Rak: Bohuslav Balbín a jeho místo v české kultuře, Vyšehrad, Praha, 1983
- 13) Antonín Hudeček, Ludmila Karlíková, nakl. Odeon, Praha 1983 /01 – 520 – 83/
- 14) http://www.michaelsa.g6.cz/?page_id=41
- 15) Významné osobnosti okresu Rychnov nad Kněžnou, Josef Juza a kolektiv, OÚ Rychnov nad Kněžnou, SOA Rychnov nad Kněžnou 2. vydání 2001
- 16) <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/kratj.html>
- 17) Významné osobnosti okresu Rychnov nad Kněžnou, Josef Juza a kolektiv, OÚ Rychnov nad Kněžnou, SOA Rychnov nad Kněžnou 2. vydání 2001
- 18) Významné osobnosti okresu Rychnov nad Kněžnou, Josef Juza a kolektiv, OÚ Rychnov nad Kněžnou, SOA Rychnov nad Kněžnou 2. vydání 2001
- 19) http://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_Palack%C3%BD

Příloha č. 3

Fotografie

Integrovaná dívka s kombinovaným postižením připravuje projekt o Podorlicku

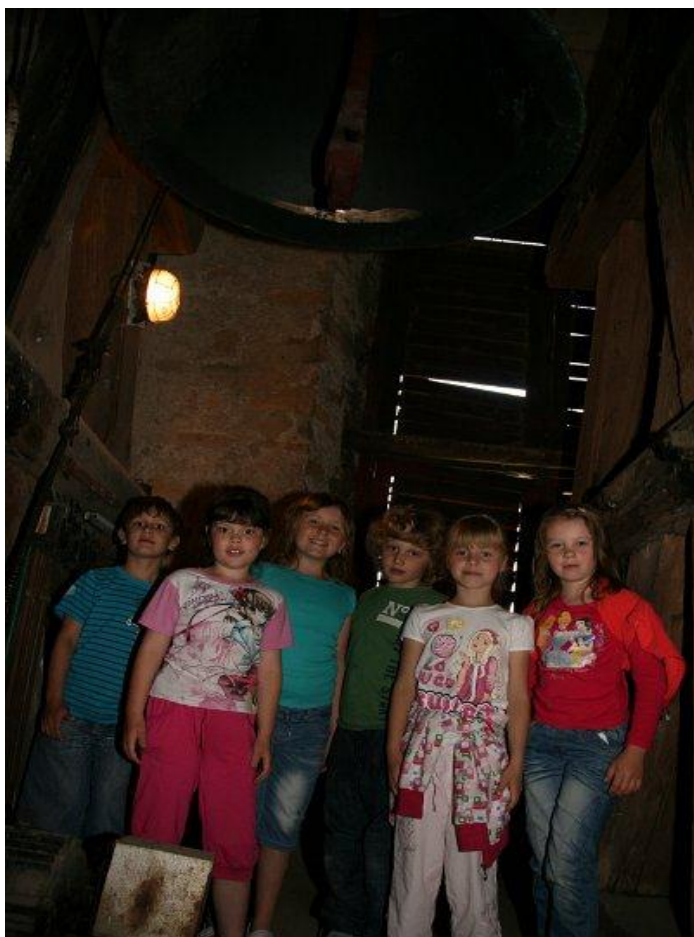
V kostele sv. Víta s panem farářem

Zámek, znak Častolovic, rybník, park

Co se mi v Častolovicích líbí a co nelíbí

V kostelní věži

V Hudečkově galerii

Dívky žadatelů o azyl

Turecká dívka v projektu Ferda mravenec